

VIII. NEVELÉSTUDOMÁNYI ÉS SZAKMÓDSZERTANI KONFERENCIA

Vzdelávacia, výskumná a metodická konferencia

ŠTÚROVO, 2020. JANUÁR 7-9.

PROGRAM
TARTALMI ÖSSZEFOGLALÓK – ABSTRAKTY

International Research Institute s.r.o.
Komárno
2020

VIII. NEVELÉSTUDOMÁNYI ÉS SZAKMÓDSZERTANI KONFERENCIA (Vzdelávacie, výskumné a metodické konferencia)

Tudományos bizottság:

Dr. Csajbok-Twerefou Ildikó, Ph.D., University of Accra, Accra, León, Ghana

Dr. Karlovitz János Tibor, Ph.D., International Research Institute,
Révkomárom, Szlovákia

Dr. Kovács Zoltán, Ph.D., Sapientia Tudományegyetem, Marosvásárhely,
Románia

Dr. Rehó Anna, Ph.D., Kárpátaljai Pedagógus Továbbképző Intézet, Ungvár,
Ukrajna

Dr. Torgyik Judit, Ph.D., Kodolányi János Egyetem, Orosháza, Magyarország

A konferencia helyszíne:

Kultúrny dom, Hasičská 25, 943 01 Štúrovo, Szlovákia

Vydal: INTERNATIONAL RESEARCH INSTITUTE s.r.o.
Ul. Mieru 1383/4
945 01 Komárno
Slovakia

ISBN 978-80-89691-64-7

Program

2020. január 7. (Kedd)

Regisztráció: 8.00-tól folyamatosan

Helyszín: Kultúrny dom, Hasičská 25, 943 01 Štúrovo, Szlovákia

Kisterem: 9.00-10.40

1. szekció <i>Pedagógus- képzés</i>	<i>Levezető elnök:</i> <i>Sági Norberta</i>	Sági Norberta: A partnerségi képzésben résztvevő tanító szakos hallgatók életpályaképe a képzés elején
		Jaskóné Gácsi Mária: A pedagógusjelöltek motivációjának változásai a tanárképzésben
		Borsodi Csilla Noémi: Eredményes pedagógusi szeregyakorlásra vonatkozó pozitív és negatív elvárások
		Kisváriné Kelemen Ágnes: A tanári kompetenciák fejlődése a pályaszocializáció kezdeti időszakában
		Fülöp Tamás: Közgyűjteményi digitális tartalmak a helytörténet oktatás szolgálatában

Kisterem: 11.00-12.40

2. szekció <i>Fejlesztés</i>	<i>Levezető elnök:</i> <i>Laki Ildikó</i>	Hegedűs Renáta Ildikó: Gyógypedagógia-történeti munka elemzése a különböző fogyatékoságok, különösen a testi fogyatékosok esetében
		Gelencsérné Bakó Márta, Polyákné Brandtmüller Anikó, Szabó Adrienn, Szabóné Kovács Gabriella: Az integrációs színterek jelentősége a (gyógy)pedagógus képzés gyakorlatában
		Vida Ibolya, Gál Anikó, Hódi Ágnes: A mozgáskorlátozott tanulók integrált nevelésének, oktatásának reprezentációja a pedagógiai és gyógypedagógiai témájú folyóiratokban
		Bencéné Fekete Andrea: Játék és tanulás az óvoda-iskola átmenet időszakában
		Laki Ildikó: Dilemmák a sajátos nevelési igényű tanulók/diákok továbbtanulásában

Kisterem: 13.00-14.40

3. szekció	<i>Levezető elnök:</i>	Gósi Zsuzsanna: A középfokú sportszervező képzésben résztvevők motivációi és sporttal való kapcsolatuk
		Prisztóka Gyöngyvér, Eigner Eszter, Szalai Kata, Marton Gergely: A modern sportok fogyasztási motivációi és a szocializációs szinterek néhány összefüggése a Spartan Race példáján
		Katona Máté, Tóvári Anett, Prisztóka Gyöngyvér, Tóvári Ferenc: Edző szakos hallgatók pályamotivációja – pécsi minta alapján
		Kertai Bendegúz, Prisztóka Gyöngyvér: Modernkori olimpiák – modernkori munkamódszerek kereszttantervi megközelítése
		Oláh Dávid, Borbély Szilvia, Pólyán Edina, Kardos Róbert: Labdarúgói karriert befolyásoló tényezők, avagy a teljesítményszorongás vizsgálata labdarúgó akadémisták körében
<i>Sport</i>	<i>Prisztóka Gyöngyvér</i>	

Kisterem: 15.00-17.00

4. szekció	<i>Levezető elnök:</i>	Szász Dorottya: Német nyelvtan újragondolva
		Drahota-Szabó Erzsébet: Játsszunk a nyelvvel! Nyelvi játékok, nyelvi kreativitás a némettanár-képzésben
		Sárvári Tünde: Az idegen nyelvek tanításának módszertana új köntösben: Blended-learning képzés első eredményei
		Nádudvari Gabriella: <i>Goethe és a mai ember</i> . Goethe közösségről alkotott pedagógiai elképzeléseinek újraértelmezése a <i>Wilhelm Meister vándorévei</i> c. regény nyomán
		Varga Szilvia: A morfológiai tudatosság és a szövegértési képességek összefüggései
		Gaál Zsuzsanna: Projektoktatás - diákszemmel
<i>Nyelv és irodalom</i>	<i>Nádudvari Gabriella</i>	

2020. január 8. (Szerda)

Kisterem: 9.00-11.00

5. szekció <i>Természettudomány</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Szalay István: A kettős látásmód szükségessége a tanárképzésben
		Murányi Zoltán: Tanuljunk természettudományt egy kis humorral!
	<i>Revákné Markóczi Ibolya</i>	Revákné Markóczi Ibolya, Fehér Virág: Energiatudatosságra vonatkozó ismeretek vizsgálata általános és középiskolás tanulók körében
		Lovas-Kiss Edina, Revákné Markóczi Ibolya: Természettudományos kulcskompetencia a felsőoktatásban
		Kraker Anna: Tevékenység alapú környezeti nevelési oktatócsomag hatásvizsgálata kontrollcsoportokkal, területei összehasonlítással
		Asztalos Bernadett, Ládonyi Zsuzsanna: LIPI ajánlások szociális szakembereknek: Alacsony Intenzitású Pszichológiai Intervenciók további lehetőségeinek feltárása

Kisterem: 11.20-13.00

6. szekció <i>Digitalizáció</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Racsko Réka: A digitális iskolává válás mérhetőségének kérdései: Nemzetközi és hazai kitekintés
		Lengyelne Molnár Tünde: A digitális átállás hatására változó olvasási szokások és módszertani lehetőségek
	<i>Czeplédi László</i>	Czeplédi László, Lengyelne Molnár Tünde: Könyvtárpedagógia a digitális átállás időszakában
		Molnár György, Orosz Beáta: Digitalizációs folyamatok aktuális kérdései változó digitális környezetben
		Szűts-Novák Rita: A mikrotörténelem szerepe a digitalizált neveléstörténet-írásban: Imre Sándor (1877-1945) emlékezete

Kisterem: 13.20-15.00

7. szekció Érték- központúság	Levezető elnök: Pacsuta István	Tajtiné Lesó Györgyi, Bogárdi Tünde: Gimnáziumi tanulók munkaérték preferenciái a felsőoktatási továbbtanulás aspektusából
		Mácsár Gábor: Egyetemi rendészeti hallgatók munkaérték vizsgálata
		Pacsuta István: Az Észak-alföldi fiatalok értékválasztása
		Dobos Orsolya: A személyre szabott figyelem és az egyéni utak biztosítása a magyar alternatív iskolák gyakorlatában
		Sárosi Tünde: Új pedagógusszerepek iskolán belül és kívül

Kisterem: 15.20-17.20

8. szekció Támogatás	Levezető elnök: Fazakas Ida	Fischer Andrea, Majzikné Lichtenberger Krisztina: A mentorképzés megújítása: az új képzés jó gyakorlatai a Károli Gáspár Református Egyetemen
		Sándor József, Kopasz Adrien Réka: Tanári kompetenciák megjelenésének vizsgálata a pályaválasztók motivációs leveleiben, különös tekintettel a környezeti neveléssel és a fenntarthatósággal kapcsolatos indikátorokra
		Fazakas Ida: Irányok és zsákutcák: Pályaorientációról az új szakképzés stratégia kapcsán
		Czövek Andrea: A szociokulturális különbségek érvényessége az iskolában
		Somosiné Tésenyi Tímea: Modern gerontológiai módszerek az időskorúak lelki egészségének támogatásában
		Kasza Georgina: A felsőoktatás nemzetköziesítése: Intézményi gyakorlatok a 2010-es években

2020. január 9. (Csütörtök)

Kisterem: 9.00-10.20

9. szekció Módszertan	<i>Levezető elnök:</i>	Zs. Sejtes Györgyi: Szövegértésképesség-fejlesztési folyamat keretei anyanyelv-pedagógiai nézőpontból: Általános iskola 7-8. osztály
		Asztalos Anikó: Diskurzusjelölők a tanulói beszédben
	<i>Zs. Sejtes Györgyi</i>	Nagy Róbert: A digitális pedagógia iskolai feltételrendszerének vizsgálata SELFIE-módszerrel
		Farkas Anett: A történetmesélés lehetőségei a pedagógiai folyamatokban

Kisterem: 10.40-12.00

10. szekció Alkalmazott módszertan	<i>Levezető elnök:</i>	Dobó Marianna: Egy tankönyv margójára: Szociálpolitikai tervezések oktatásának módszertana
		Medovarszki István: Freinet nyomán az informális csoportorientált foglalkoztató térben
	<i>Dobó Marianna</i>	Kosztka Júlia: Tapasztalati tanulás alapú módszerek a szociális munkás képzésben
		Pihelovics Attila: Önjelesztők közössége

Kisterem: 12.20-13.20

11. szekció Mentorálás	<i>Levezető elnök:</i>	Hollósi Hajnalka Zsuzsanna: Van-e új a nap alatt, avagy új módszerek, technikák alkalmazása a tanórákon a lemorzsolódás csökkentése érdekében
		Hujber Tamásné: Mentorálási mintaprogram a tehetség gondozásban
	<i>Karlovitcz János Tibor</i>	Balázné Mócsai Andrea: Interaktív tesztek: Alkalmazkodás a hallgatók tanulási szokásainak változásához

Kisterem: 13.40-15.00

12. szekció <i>Felsőoktatás- pedagógia</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Köpeczi-Bócz Tamás: Portfólió alapú értékelés a szakmai tanárképzésben
		Csillik Olga, Daruka Magdolna: Vezetői készségek fejlesztési lehetősége a gazdasági felsőoktatásban
	<i>Köpeczi- Bócz Tamás</i>	Polt Rita, Bodnár Éva: Statisztika oktatás módszertani fejlesztésének tapasztalatai a Budapesti Corvinus Egyetemen
		Jávorffy-Lázok Alexandra: Úton a harmadik és negyedik generációs egyetemek felé - három határon túli magyar tanítási nyelven is oktató egyetem példáján keresztül

Kisterem: 15.20-16.40

13. szekció <i>Történet</i>	<i>Levezető elnök:</i>	Olasz Lajos: Nemzetiségi iskolák a Horthy-korszakban
		Szóró Ilona: Segédletek az agráregyesületek szabadművelődési tanfolyamai számára
	<i>Vincze Tamás</i>	Almási Brigitta: Pusztai iskolák mindennapjai a Tiszai Közép Járásban
		Vincze Tamás: A hazai tanítóképzés felsőfokúsításának és főiskolásításának akaratlan parvenüi: Az oktatói réteg ambivalens hozzáállása a képzés átalakulásaihoz, új kereteihez

Tartalmi összefoglalók

Pusztai iskolák mindennapjai a Tiszai Közép Járásban
Almási Brigitta
Eszterházy Károly Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskola
brigitta.almasi1989@gmail.com

A 20. század elején Klebelsberg Kuno iskolaépítési munkáinak köszönhetően a külterületeken is egyre több elemi iskola jött létre. Ezen iskolák megépítéséhez közösségi erőre is szükség volt. A pusztákon a tanyavilág lakóinak összefogásainak köszönhetően is megépülhettek ezek az intézmények.

A Tiszai Közép Járásban az évszázadok során számos puszta jött létre. Az itt élő emberek leginkább mezőgazdaságból, állattartásból éltek. Az előadásom témája egyrészt a kiválasztott terület rövid társadalomtörténeti bemutatása és a Szolnok külterületén lévő Tenyősziget, valamint Alcsi-sziget tanyai intézményeinek felkutatása. Az általam végzett kutatás kísérletet tesz a tanyai emberek és az iskolával való kapcsolatuk bemutatására. Szolnok külterületi iskolája az Alcsi-szigeten lévő intézmény megalakulásának életének mozzanatait mutatja be.

Kutatásom során Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltár Szolnok külterületi iskolájához kapcsolódó előmeneteli és mulasztási naplói, tanfelügyelői jelentései és jegyzőkönyvei szolgálnak számszerűsíthető adatokkal. Az előadás további forrásait mindkét kiválasztott területről személyes visszaemlékezések gazdagítják, így Sulák Istvánné 2015-ben megírt Tenyőszigetről szóló visszaemlékezésiben a tenyőszigeti tanyavilág mozzanataiba és röviden az iskolai életbe tekint vissza. A Történelmi séta az Alcsi Holt-Tisza mentén című összefoglaló történeti írásban a terület természeti, földrajzi, valamint vízrajzi ismertetésén túl, szintén az ott lévő vándor iskoláról is megemlékezik Kovács Gyuláné a Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi Felügyelőség korábbi igazgatója. Az előadásommal az a célom, hogy az általam kiválasztott térség tanyasi iskoláit a források tükrében jobban megismertessem, milyen körülmények során jöttek létre és szűntek meg az intézmények, különös tekintettel Tenyősziget megszűnésére.

Diskurzusjelölők a tanulói beszédben

Asztalos Anikó

ELTE Bölcsészettudományi Kar, Nyelvtudományi Doktori Iskola

asztalos.aniko@btk.elte.hu

Az előadás az interakcionális kommunikációelmélet, a diskurzuskutatás és a pragmatika tudományelméleti keretében árnyalja az osztálytermi diskurzusról, a tanulói beszédről és a diskurzusjelölőkről eddig végzett kutatások eredményeit. A diskurzusjelölők az osztálytermi diskurzusban segítik az információ akadálytalan áramlását, a megértést a tanár és a diákok között, továbbá a diskurzusjelölőnek fontos szerepe van a beszélgetés és az érzelmek szabályozásában, a szociális kapcsolatok alakításában is.

A vizsgálat a diskurzusjelölők funkcióinak feltárását a Schirm Anita alapján javasolt Bell-féle mag-periféria modell alapján közelíti meg. A bemutatott kutatást megelőzte egy – ugyanezen a korpuszon végzett – interakcionális kommunikációs szempontú elemzés, majd annak átdolgozása, amely a tanulók összes, a tanórához kapcsolódó megnyilatkozásait beszédaktusok szerint csoportosította. A kutatás célja a diskurzusjelölők mennyiségi megoszlásának megállapítása (45 perces órára számolva). További cél a tanulói megnyilatkozásokban megjelenő diskurzusjelölők funkcióinak megfigyelése és leírása, összefüggést teremtve az interakcionális kommunikációs szemlélet alapján feltárt tanulói megnyilatkozástípusokkal. Kiemelt cél, annak megállapítása, hogy a diskurzusjelölőknek milyen szerepük van a csoportkommunikációs stratégiákban például egy feladatmegoldás során.

A kutatás eredményei alátámaszthatják, hogy a tanulók megnyilatkozásaiban melyik diskurzusjelölő a leggyakoribb, valamint hogy vannak olyan diskurzusjelölők, amelyek bizonyos tanulói megnyilatkozásokban dominánsabbak, mint másokban. A kutatás alapján feltételezhető, hogy a diskurzusjelölőknek kiemelt szerepük van a korábban feltárt feladatmegoldási és kommunikációs stratégiákban is. Az eredmények segítenek leírni, hogy a tanulói beszédben milyen funkciói lehetnek a diskurzusjelölőknek, és ezek milyen kapcsolatban lehetnek az órán alkalmazott munkaformákkal, valamint a tanulók feladatmegoldási stratégiáival.

**LIPI ajánlások szociális szakembereknek: Alacsony Intenzitású
Pszichológiai Intervenciók további lehetőségeinek feltárása**
Asztalos Bernadett, Ládonyi Zsuzsanna
Semmelweis Egyetem EKK Mentálhigiéné Intézet
asztalos.bernadett@public.semmelweis-univ.hu
ladonyi.zsuzsanna@public.semmelweis-univ.hu

A LIPI a Low Intensity Psychological Interventions, vagyis az Alacsony Intenzitású Pszichológiai Intervenciók a magyar köztudatba 2017-ben robbantak be, amikor Dr. Purebl György megjelentette az Alacsony intenzitású pszichológiai intervenciók a mindennapi orvosi gyakorlatban című könyvét. Ennek előzménye már megjelent az orvos képzés gyakorlati tantárgyaiban, de a szélesebb közönségnek magyar nyelven ekkor vált elérhetővé. Valójában olyan egyszerű, könnyen tanulható pszichológiai beavatkozásokról van szó, amik által jobban lehet a kliensekhez kapcsolódni. Minden olyan szakmába fontos lenne integrálni, ahol a hivatását gyakorló segítő munkájának eredményességét befolyásolja a klienshez való kapcsolódás sikere, a bizalmi kapcsolat kiépítése.

Ezek a beszélgetés technikák bár tanulhatók, de természetesen, akik ezeket használják még nem lesznek terapeutává. Mindenkinek saját segítő szakmájának műfaját és irányelveit figyelembe véve érdemes beépítenie a gyakorlati segítői eszköztárába integrálva más segítő beszélgetés technikákkal. A mentális zavarok (depresszió, szorongás...) gyakoriságának emelkedésével, az együttműködési problémák tömeges megjelenésével a szociális szakemberek munkája során az orvosi praxishoz hasonlóan nap, mint nap szembe kell néznie. A LIPI alkalmazásával a szociális szakember is tudja növelni hatékonyságát, javulhat a kliens-együttműködés, így csökkenthetők a szociális ellátó rendszer terhei, költségei és nőhet a szolgáltatásokat igénybevevők elégedettsége is.

Jelen tanulmányunkkal hidat szeretnénk képezni a LIPI és a szociális gyakorlat között, kutatva a lehetőségeket és a megvalósulási módokat.

Interaktív tesztek: Alkalmazkodás a hallgatók tanulási szokásainak változásához

Balázné Mócsai Andrea
Budapesti Corvinus Egyetem
b.mocsai.andrea@uni-corvinus.hu

Az információs és kommunikációs technikák fejlődésének egyik következményeként az utóbbi időben jelentősen átalakultak az egyetemi hallgatók tanulási módszerei is. Jóval kevésbé igénylik a frontális oktatást, ezzel szemben egyre inkább jelentkező elvárás részükről az otthoni oktatást segítő online segédletek megléte. Oktatókként viszont élesen látjuk, hogy amennyiben tanulásuk kontrollálatlan keretek között zajlik, a tudásuk inkább technikai jellegű lesz, a megoldandó probléma legkisebb átfogalmazása is elbizonytalanítja őket. Mivel egyszerre jellemzően több dologgal foglalkoznak, folyamatos időszükében vannak, a készülést szeretik egy-egy prezentáció átfutására, egy-egy videó megtekintésére egyszerűsíteni. Ezek viszont jellegükből adódóan a tananyagok csupán kivonatai, az előbbiek inkább összefoglalások, az utóbbiak inkább technikai segítségek. Évek óta egyre jellemzőbb tendencia, hogy a hallgatók önállóan, iránymutatás nélkül nehezen látják át akár még a legegyszerűbb összefüggéseket is, hiszen kevésbé érzékelik a hangsúlyokat, nem tudják elválasztani a fontos és kevésbé fontos információkat.

A korosztály másik jellemzője, hogy egyre inkább igénylik az azonnali reakciókat, türelmetlenek, és ez a mentalitás a tanulásukat is áthatja. Bár a hibáikból levont tanulságokból tudnának leginkább továbbfejlődni, amennyiben nem kapnak rá azonnali visszajelzést, akkor hamar elvesztik az érdeklődésüket iránta. A segédanyagok elkészítése során ezt a hozzáállást sem lehet figyelmen kívül hagyni.

A Budapesti Corvinus Egyetem Statisztika Tanszékén évek óta próbáljuk a rendelkezésre álló eszközök nyújtotta online lehetőségeket kihasználni az otthoni tanulás segítésére. Az előadásban elsősorban ennek egyik szegmensével, az interaktív tesztbankkal és annak eredményességével kívánunk foglalkozni.

Játék és tanulás az óvoda-iskola átmenet időszakában
Bencéné Fekete Andrea
Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar
fekete.andrea@ke.hu

A játék és a tanulás sokak számára két teljesen különálló fogalom. A gyermekeknek azonban lételeme a játék, de felnőttkorban is sok örömet okozhat ez a tevékenység. A kicsik születésüktől fogva a játéktevékenységük során fedezik fel a világ rejtjelmeit, azaz élvezettel sajátítják el a tudás alapkövetit. Az iskola varázsa az elsősök számára sajnos már nem sokáig tart, a tudás varázslatos világa helyett a „padban ülök és végrehajtom gondolkodás nélkül amit mondanak” tanulási módszer veszi át a hatalmat. A gyerekek számára azonban az atipikus, kreatív tevékenységek által történő tudás elsajátítás nyújt élményt, amely tartós tudást eredményez. Az alfa generáció megváltozott igényének megfelelő oktatás és nevelés a jelen és a jövő pedagógusai számára is számottevő kihívást jelent. A tanulás sikeres és hatékony módja az önálló tapasztalatok, élmények segítségével történő tanulás. A diákoknak aktív részeseinek kell lenni a feladatok megoldásának, azért, hogy átélhessék az „én meg tudom csinálni” élményt. A sikerélmény ösztönzően hat és a harmonikus érzelmi fejlődést is támogatja. A játékos tanulás örömet biztosít a gyermekeknek és megkönnyíti az iskolába történő beilleszkedést. Empirikus kutatás során a 2018/19-es tanévben összehasonlítottuk a zöldségek témakör feldolgozásának módszerét, eredményét egy nagycsoportos óvodai foglalkozás keretében és egy első osztályban átlagos iskolai körülmények között. Annak ellenére, hogy az iskolás korosztály egy évvel idősebb volt, több előismerettel rendelkezett, mégis az ismeretek elsajátítása eredményesebb volt az óvodások körében. A megfigyelés során mindkét csoportban vizsgáltuk a gyerekek motivációját, önkéntes, aktív részvételét a tanulás folyamatában, valamint az ismeretek elsajátításának eredményességét. Mértük, hogy a gyerekek mennyi ideig tudnak figyelni az óvodapedagógus által irányított játékos tanulás során, illetve az osztálytermi, didaktikusan felépített tanórán. A kutatást kis elemszámú mintán végeztük, de az eredmények arra hívják fel a figyelmet, hogy a gyerekek a játék során önállóan, szívesen, könnyebben tanulnak, míg az iskolapadban történő kötelező tanulás kevésbé eredményes. Az óvoda és iskola között jelenleg hatalmas szakadék van, amelyet csak kevés gyermek tud átugrani sérülésmentesen. A megoldást az jelentené, ha az iskola nyitna az óvoda felé, és legalább az első osztály életritmusa hasonlítana az óvodai napirendhez a fokozatos átmenet biztosítása érdekében.

Ahhoz, hogy az értékek valóban, hatékonyan eljussanak a gyermekekhez, olyan környezetet kell teremteni, és olyan módszereket kell alkalmazni, amelyek ösztönzik az önálló tevékenységet, a csoda erejével tudnak hatni, és amelyek semmivel nem pótolható élményt nyújtanak a felnövekvő nemzedék számára.

Eredményes pedagógusi szeregyakorlásra vonatkozó pozitív és negatív elvárások

Borsodi Csilla Noémi
Eszterházy Károly Egyetem, Eger
borsodicsn@gmail.com

Napjaink pedagógiai gyakorlatának, illetve az azzal kapcsolatos közgondolkodásnak egyre inkább kulcselemeként jelenik meg a pedagógusi eredményesség megvalósításának biztosítására való törekvés. Azonban bár mindez elsődlegesen az intézményi minőségbiztosítás, sőt a teljes iskolarendszer eredményességének fejlesztése szempontjából helyeződött előtérbe, annak figyelembevételével, hogy az nem csupán az érintett egyének (iskolahasználók), hanem a társadalom egésze szempontjából lényeges, mégis hangsúlyozva az egyes emberek teljesítőképességének kulcsszerepét.

Az eredményesség-vizsgálatok elsősorban a mérhető tanulói eredményekre összpontosítanak és a versenyképesség szempontjából vizsgálódnak. Az ezekről szóló elemzések jellemzően az oktatáskutatás területéről származnak és az egyes mérések eredményeinek elemzésére vállalkoznak, nem tagadva, hogy a mérhető teljesítmény érdemi megvalósítása kapcsán is elengedhetetlen, hogy „jó pedagógusok” dolgozzanak az iskolában. E kérdéssel egy majdhogynem „örökérvényű”, mégis megválaszol(hat)atlan kérdéshez érkeztünk, nevezetesen a „jó tanárság” definíciójának tárgyköréhez. *Hegedűs T. András* már 1988-ban azt állította, hogy a magas szintű, irreális szerepelvárásoknak, éniidealoknak megfelelni nem csupán nehéz, hanem talán értelmetlen is, hiszen, ha utol is érne egy pedagógus valamely utópiát, pont merevsége, túlzott „tökéletessége” miatt bukna el.

Mindezek ismeretében és tekintetbe vételével mutatom be kutatásomat, mely kvantitatív és kvalitatív elemeket egyaránt alkalmaz. Utóbbi megvalósítása előbbi árnyalása, személyesebbé tétele céljából történt. Előadásom során vázolom a mintámban részt vett gimnáziumi és szakképzésben dolgozó közismereti tantárgyakat oktató tanárok önmagukkal, eredményes munkavégzésükkel kapcsolatos elvárásait, az általuk azt gátló tényezőként azonosított jelenségeket tárja fel és veti össze azokat az őket érintő tanulói elvárásokkal, valamint a tanulói válaszok segítségével azonosítja a pedagógusok által felvetett nehézségek okát. A nevezett kritériumok részben a „tanulói teljesítmény”, a tanulói közérzet, részben pedig a tantárgyi tudás közvetítésével, valamint tanulói jövőkép fejlesztésével kapcsolatosak.

Vizsgálatom rámutat arra is, hogy bár a mintámban szereplő tanárok többsége – intézménytípustól függetlenül – fő akadályként az alacsony szintű tanulói motiváltságot jelölte meg, miközben úgy érzik, ők „képességeik javát nyújtják” és önmagukat mintegy „felmentve” a „mai fiatalokat”, továbbá az „érdektelen szülőket” okolják, addig a tanulók motivációrombolóként jellemzően az intézménytípus céljaihoz illeszkedés hiányát, nehéz adaptíválhatóságot jelölik meg. Szó esik arról a ma már evidensnek tűnő, mégsem kezelt jelenségről is, hogy bár a pedagógusok érzik a tanulók destruktív életvezetési elemeinek megjelenését, azon elemek összefüggéseit, mégsem ítélik úgy, hogy eredményes munkavégzésüknek feltétele lenne azok megjelenésének visszább szorítása. Ellentmondásos jelenségeként jelenik meg a „hagyományos óraleadó-fegyelmező” tanárra vonatkozó szerepelvárás, mely a tanulók gondolkodásában lényegesen intenzívebben él, mint a pedagógusokéban.

Könyvtárpedagógia a digitális átállás időszakában
Czeglédi László, Lengyelne Molnár Tünde
Eszterházy Károly Egyetem, Eger
czegledi.laszlo@uni-eszterhazy.hu,
lengyelne.tunde@uni-eszterhazy.hu

A digitális pedagógia az oktatás és az oktatáshoz kapcsolódó területek minden szálán begyűrűzik. Az oktatásban zajló digitális átállás a tanulók fejlesztendő kompetenciáinak, alpműveltségi elemeinek újra gondolását eredményezte, valamint az elektronikus tanulási környezet kialakítását sürgeti. Ez maga után vonja a könyvtárak (ezen belül az iskolai könyvtárak) feladatainak átgondolását is, ehhez kapcsolódóan pedig a könyvtárostánárok és általában a pedagógusok tevékenységének, feladatainak változását is. A hagyományos könyvtári feladatokon túl be kell kapcsolódniuk a digitális kompetenciafejlesztésbe, és egyfajta digitális központként nyújtani támogatást az iskolák számára. Az előző konferencián bemutatott kutatásban sikerült – legalábbis részben – feltérképezni a magyarországi iskolai könyvtárak állapotát, helyzetét. A kutatás második része a pedagógusok véleményére, elvárásaira, valamint építő jellegű kritikáira helyezi a fókuszot, elsősorban az iskolai könyvtárak megítélésével kapcsolatban. Mindennek eredményeit a digitális pedagógia szellemiségével, eszköztárával próbálja támogatni, a későbbiek során pedig akár gyakorlati tanácsokkal is hozzá kíván járulni a kérdéses területek segítéséhez.

A szociokulturális különbségek érvényessége az iskolában

Czövek Andrea

Eszterházy Károly Egyetem, Eger

czovek.andrea@uni-eszterhazy.hu

A tanárok tudásbázisának szerkezetét túlnyomórészt a szakmai tudás alkotja. Azonban fontos lenne, hogy képesek legyenek reflektálni a gyermekeket és családjukat körülvevő társadalmi környezetre is ahhoz, hogy a tanulók tudásszerzését támogatni tudják. A fontosságát az adja, hogy a pedagógus jelöltek a pályán a különböző társadalmi valóságból érkező tanulók viselkedésével, céljaival, életlehetőségeivel, tapasztalataival fognak találkozni. Ezért az osztatlan tanárképzésben a szakmai szocializációs folyamat egyik fontos elemének tartjuk a különböző szociokulturális környezetből érkező tanulók életvilága érvényességének értelmezését. Az előadásom témája a pedagógus szerepkészlet olyan elemének értelmezése, amely rejtetten hat a jelöltek szerepelképzelésére, mert kívül esnek a tanítás jól megtapasztalt tevékenységén.

A kiindulási alapunk a konstruktivista tanulásfelfogás és a gyermeki jogok tartalmából leképezhető nézet, amely szerint az iskola alkalmazkodik a gyermek előzetes tudásához, értékeihez, tapasztalatához. A tanár és az iskola befogadjává válik a különböző kultúráknak, és a hozzákapcsolódó szokásoknak, normáknak. Ahhoz, hogy ez a nézet érvényesüljön az iskolában, ismerni kell a szociokulturális különbségeket és azt is, hogy ezek hogyan fordíthatók be a tudásszerzés folyamatába, ahelyett, hogy egyiket érvényesnek, másokat érvénytelennek tartanának, ezzel az iskola szelekciós mechanizmusát erősítve. Ha ez a tisztázási és tanulási folyamat kimarad a képzésből, akkor stratégia nélkül maradnak a pedagógusok, elbizonytalanodnak a számukra megoldhatatlannak tűnő pedagógiai helyzetekben. Azonban felkészülve ezekre, láthatóak lesznek a megoldási utak, magabiztosabbak lehetnek, és nagyobb eséllyel megmaradnak a pályán.

Azt mutatom be, hogy a pedagógusképzésben a társadalomismereti kurzusok keretében hogyan lehet dolgozni a témával. Olyan módszertani kísérleteket mutatok be, amelyek nemcsak a hallgatók nézeteinek tisztázására, a szociokulturális sajátosságok megértésére alkalmasak, hanem segítik, hogy tanári mesterségükben megerősödjenek, később a tanítási gyakorlatuk során alkalmazzák ezeket, mint nézet, mint módszer és így bővül a pedagógiai repertoárjuk.

Vezetői készségek fejlesztési lehetősége a gazdasági felsőoktatásban

Csillik Olga, Daruka Magdolna

Budapesti Corvinus Egyetem, Budapest

olga.csillik@uni-corvinus.hu

magdolna.daruka@uni-corvinus.hu

A gazdasági felsőoktatás BA/MA képzéseinek egyik célja a különböző hazai és nemzetközi szervezetek számára a jövőbeni hatékony közép- és felsővezetők képzése. Az a kérdés, hogy melyek a sikeres és hatékony vezetéshez szükséges tulajdonságok és kompetenciák, régóta a kutatások fókuszában áll. Mindez azért is fontos, mert az eredmények arra utalnak, hogy egyértelműen pozitív korreláció van a sikeres/hatékony vezetők és a szervezeti sikerek, sikeresség között, tehát a vezető sikeressége meghatározza a szervezet sikerességét is.

A gazdasági felsőoktatás számára mindez két területen jelent komoly kihívást. Egyik, hogy vizsgálatok során azonosított kompetenciaelemek közül melyek azok, amelyek intézményi környezetben taníthatók, fejleszthetők, illetve tanulhatók. A másik, ezzel összefüggő kérdés, hogy hogyan illeszthetők be ezen kompetenciák fejlesztése a megszokott tantervi keretek, a meglehetősen lassan korszerűsödő tanulásszervezési eljárások mellett az egyetemek képzési programjaiba. Tanulmányunkban *Tubbs* (2005) vezetői kompetenciákat összegező modelljéből kiindulva vetjük össze egy konkrét kurzus példáján keresztül a tradicionális és a blended learning tanulási környezetben folyó vezetői kompetenciafejlesztési lehetőségeket és az alkalmazott módszerek eredményességét. A tapasztalatok alapján fogalmazzuk meg általános javaslatainkat az egyetemi kurzusok tantárgyi programjainak korszerűsítésre, a vezetői soft skilllek fejlesztési lehetőségeinek beépítésére.

**Egy tankönyv margójára:
Szociálpolitikai tervezések oktatásának módszertana
Dobó Marianna
Eszterházy Károly Egyetem, Eger
dobo.mariann@uni-eszterhazy.hu**

A település irányítása megköveteli az önkormányzati vezetőktől, hogy célokat szabjanak meg, programokat, stratégiákat készítsenek, döntéseket hozzanak. A döntés azonban sokszor konfliktussal terhelt, a célok meghatározása és a végrehajtás között jelent kritikus kapcsolódási pontot. A koncepciók és stratégiák készítése egyfajta „mesterséggé” vált, amely nem kevés kihívást okoz a településeken, és a szociálpolitikai szakemberek számára is mozgásteret adhat a döntéselőkészítési folyamatba törő bekapcsolódás során.

Az előadás a szociálpolitikai stratégiaalkotás elméleti és gyakorlati eszközeivel és módszereivel ismerteti meg, amely több BA és MA szak hálótervében szerepel már.

Nem csak a területi és a közösségi tervezés folyamatát, szintjeit és módszereit mutatja be, hanem a programozás folyamatának, dokumentumainak oktatásának. A tantárgy a helyzetvizsgálat területeivel, módszereivel (SWOT és a PEST analízis és a portfólió elemzés oktatási módszertanával), emellett a szereplők, környezet, lehetőségek összefüggéseivel is, amelyek oktatásának módszertana komplex, összetett – azonban a hallgatók számára megfelelő alapot jelent.

Részletesen bemutatom a Helyi Esélyegyenlőségi Program, Ifjúsági Cselekvési Terv, Bűnmegelőzési Stratégia készítéséhez szükséges módszerek, a prognózisok, a jövőképek és fejlesztési célok megfogalmazásában és a fejlesztési alternatívák kidolgozásában megjelenő jelenlegi és elvárt gyakorlatokat, és azokat a tapasztalatokat, amelyek az MA képzésben keletkeztek az elmúlt évek során.

A személyre szabott figyelem és az egyéni utak biztosítása a magyar alternatív iskolák gyakorlatában

Dobos Orsolya

Eszterházy Károly Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskola, Eger
alternativiskolak.ame@gmail.com

2018-ban egy több mint ezerfős mintán vizsgáltuk, hogy a szülők hogyan és milyen szempontok szerint választanak iskolát, oktatási formát általános iskolás korú gyermeküknek. A kutatásunk eredménye szerint a legfontosabb szempontjuk a gyermek személyisége, a további legfontosabbak között pedig megjelent még a gyermek egyéni tanulási útjában való segítségnyújtás is. Ebből az iskolaválasztási kutatásból derült ki az is, hogy a szülők szerint az alternatív iskolák által kínált oktatási forma a hagyományos iskolákhoz képest jobban magába foglalja az összes oda járó tanuló igényét. Ezért vizsgáltuk meg, hogy a Magyarországon működő alternatív iskoláknak milyen gyakorlatai vannak a személyre szabott figyelem és az egyéni utak biztosítására. Ezekből kiderült, hogy az alternatív iskolák többségében a differenciálás többet jelent mint tanulásszervezési mód: egyfajta szemlélet, amely megjelenik a gyermekek megismerésének módjában, az oktatás teljes folyamatában (a tanulás céljának meghatározása; a tanulás teljes folyamata: mit, mikor, hol és hogyan tanítunk; értékelés) és a szociális működés kezelésében. Tizenöt modern alternatív iskola, egy Magyarországon off-campus-programot működtető külföldi iskola, néhány magántanulót fogadó tanulóközösség és két, Magyarországon elterjedt reformpedagógiai irányzat gyakorlatait tekintettük át. Ennek során megállapítottuk, hogy a személyre szabott figyelem milyenségét jelentősen befolyásolja az, hogy az adott alternatíva milyen pedagógusképpel dolgozik: más módon kínál egyéni utakat a mestertanár-, szakembertanár-szerepben gondolkozó iskola és a facilitátor tanárban gondolkodó iskola. A gyakorlatok megismerése nyomán kiderült, hogy egy iskolán belül a különböző területeken esetenként más tanári hozzáállás is érvényesülhet (pl. a különböző tantárgyaknál; vagy a tanításban más szerep és a szociális létezésre való reakcióban más szerep).

Játsszunk a nyelvvel!

Nyelvi játékok, nyelvi kreativitás a némettanár-képzésben

Drahota-Szabó Erzsébet

Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, Szeged

Selye János Egyetem Tanárképző Kar, Komárno

drahota.erszabet@jgypk.szte.hu

A játékot – helytelenül – általában a gyerekekkel kötjük össze, noha a kreativitás a felnőtteknél is a kulcskompetenciák egyike. A sikeres idegen nyelvi kommunikáció szintén kreativitást igényel, amelyet az oktatásban nyelvi játékok segítségével fejleszthetünk. Ezért a nyelvi játékoknak a némettanárképzésben is helye van.

Ebből kiindulva az előadás célja példák segítségével bemutatni, hogy a tágran értelmezett nyelvi játékok hogyan fejleszthetik az idegen nyelvi kompetenciát. Az elméleti háttér a kétnyelvűség fajtáira, pontosabban a mentális lexikon felépítésére vonatkozó ismeretek adják, valamint a mezőelmélet felismerései. Ezek alapján megállapítható: a nyelvi játékok segítségével az asszociációs hálók, valamint a paradigmaticai és a szintagmatikai mezők hálóösszefüggései intenzívebbé tehetők.

Az előadás rávilágít arra is, hogy a nyelvi játékok nemcsak a szókincsoktatást szolgálják, hanem fejlesztik a szövegkompetenciát, a helyes kiejtést, illetve grammatikai szabályokat is rögzítenek, azaz a nyelvhelyességet is segítik. A nyelvi játékok így beépíthetők a legkülönbözőbb egyetemi kurzusokba: a nyelv- és stílusgyakorlatokba, a morfológiába, a lexikológiába, a mondattanba, a szövegnyelvészetbe, a stilisztikába, a fordítási gyakorlatokba.

A nyelvi játékok segítségével egy tudatos nyelvszemlélet, egy nyelvi érzékenység alakítható ki, amely mind a beszédértésre, mind a beszédprodukcióra pozitív hatással van, és a koordinált kétnyelvűség kialakulását támogatja, ami az idegennyelvtanár-képzés végső célja.

A történetmesélés lehetőségei a pedagógiai folyamatokban

Farkas Anett

Eszterházy Károly Egyetem, Eger

farkas.anett@uni-eszterhazy.hu

A történetmesélés az emlékezés egyik legrégebbi formája, mely mindig is az emberiség nélkülözhetetlen részét képezte. Az ókorban a szórakoztatás mellett tanítási és értékközvetítő szerepet is betöltött.

Transzdiszciplináris és heterarchikus jellegű, mely egyszerre van jelen az irodalom, a történetírás, a köznapi diskurzus, a mindennapi életgyakorlat vagy az emlékezés alakzataiban. Elsődleges pedagógiai stratégia, amely pozitívan hat a diákok kompetenciafejlesztésére, jótékonyan befolyásolja az érzelmi intelligenciát és a kreativitást. Emellett kognitív megismerési forma, mely támogatja az információ aktív feldolgozását, hiszen segíti a gondolati szerveződést és a tartalmak könnyebb visszaidézését. A transzformatív és reflektív tanulás által elősegíti, hogy a befogadó az így megszerzett tudásanyagot képes legyen a hosszú távú memóriájába tárolni. Interdiszciplinaritásából adódóan, a legtöbb tantárgy keretén belül használható. Tehát az oktatás egyik legkreatívabb, mégis a magyarországi gyakorlatban, tudatosan kevésbé alkalmazott módszere.

Az előadás, miközben tisztázza a történetmesélés fogalmi kereteit és röviden összefoglalja az eddigi kutatási eredményeket, azt tűzi ki célul, hogy áttekintést nyújtson a módszer pedagógiai vonatkozásaiban. Eszköztárát vizsgálva, arra keresi a választ, hogyan alkalmazható hatékonyan a gyakorlatban, milyen példákat és innovatív megoldásokat rejt a tantárgyi struktúrákra nézve. Továbbá kitér arra is, hogy mely korosztály számára hasznosítható és valósítható meg leginkább a nevelési- és oktatási folyamatokban.

Irányok és zsákutcák: Pályaorientációról az új szakképzés stratégia kapcsán

Fazakas Ida

Eszterházy Károly Egyetem, Eger

fazakas.ida@uni-eszterhazy.hu

A pályaorientációs/pályaválasztási (életpálya-tanácsadási) szakpolitika keretei folyamatosan alakulnak Magyarországon. Régi-új szakterületről van szó, amelynek százéves hagyományai és intézményi keretei vannak Magyarországon. Tartalmát tekintve e terület mindig az iskolarendszer és a munkahelyek között helyezkedett el. Mondanivalójában azonban a szakma tartalma sokat változott. A valamikori iskolázatlan és írástudatlan, városba áramló volt agrármunkaerő elhelyezésétől és kezdetleges tesztelésétől mára eljutottunk a fiatalok pályaedukációjáig és a felnőttek folyamatos pályakonstruálásának támogatásáig.

A hazai közvéleményben – beleértve a tanítókat, tanárokat, osztályfőnököket is – korszerűtlen, hiányos elképzelések élnek a pályaorientációról. Mivel a gyerekekkel a szülők mellett az óvodapedagógusok, a tanítók, a tanárok töltik el a legtöbb időt, szerepük, felkészítésük, árnyalt gondolkodásuk meghatározó.

Napjainkban a mennyiségi és minőségi munkaerőhiány és a szakképzés ezzel összefüggésben megkezdődött átalakítása következtében a korábbinál nagyobb figyelem és anyagi forrás fordítódik a pályaorientációra.

Jelen előadás aktualitását a Szakképzés 4.0 stratégia (ITM SZAKKÉPZÉS 4.0 – a szakképzés és felnőttképzés megújításának középtávú szakmapolitikai stratégiája, a szakképzési rendszer válasza a negyedik ipari forradalom kihívásaira; ill. 1168/2019. /III. 28./ Korm. határozat) megjelenése szolgáltatja, amelyben fontos szerepet szánunk a pályaorientációnak. Tudvalevő azonban, hogy az életút-támogató pályaorientáció, azaz a lifelong guidance (LLG) messze túlmutat a szakképzésen: olyan pedagógiai tevékenységrendszer, professzió, amely a polgár életútját támogatva, a fejlődéslélektan szabályszerűségei alapján ágazatközi rendszerré (cross-sectoral, cross-policy) szervezve fejt ki valós hatását.

A félreértelmezések, bizonytalanságok, hibás megközelítések hatására szakmai körökben megjelent az az igény, hogy áttekintsük a pályaorientáció hazai megközelítését, és vessük össze a nemzetközi tendenciákkal, a pályaorientációs szakma álláspontjával. Egy ilyen áttekintés sorvezető, hivatkozási alap lehet akkor, amikor valamilyen elképzelést értékelünk, egy megfogalmazással, intézkedéssel szemben – vagy amellett – szakmai érveket szeretnénk felhozni. Ennek az igénynek a kielégítésére, előadásomban a most megjelent, a szakképzés küszöbön álló átalakítását előrevetítő Szakképzés 4.0 stratégia pályaorientációs elemeit, a pályaorientációs vonatkozású elképzeléseit, terveit, megfogalmazásait elemzem. Megállapításaink a stratégiától függetlenül is alkalmasak lehetnek a szakmai álláspont alátámasztására.

A mentorképzés megújítása: az új képzés jó gyakorlatai a Károli Gáspár Református Egyetemen
Fischer Andrea, Majzikné Lichtenberger Krisztina
Károli Gáspár Református Egyetem, Budapest
fischer.andrea@kre.hu, lichtenk@yahoo.com

A tanárképzés folyamatos változása azt mutatja, hogy jelenleg is keressük az utat és lehetőségeket a 21. századi iskola, a 21. századi tanulás és a 21. századi gyerekek szükségletei, igényei mentén. A tanárképzés csak akkor lehet sikeres, ha a változásokkal a mentorok és a mentorképzés is lépést tart, hiszen a mentorok munkája és képzésük biztosítja azt a keretet, amelyben a tanárképzés gyakorlati része zajlik.

Ezen a ponton sokat tehetünk a tanárképzés hatékonyságának növeléséért. A jelenlegi tanárképzés kiemelten fontosnak tartja a gyakorlati időket, az utóbbi években intenzívebbé vált a mentorálás folyamata, megnőtt a mentorok szerepe és jelentősége a tanárképzésen belül. A hosszú, egyéni gyakorlat egy éves időtartama a gyakornok támogatásához hasonló emberi, kommunikációs és szakmai feladatokat ró a tanárjelöltek mentoraira is. Ezt igazolja, hogy az összefüggő, egyéni gyakorlati év 2019-től a gyakornoki időbe is beleszámít. A mentorok képzése és annak minősége ezért is válik egyre fontosabbá, és lett elengedhetetlen.

A Károli Gáspár Református Egyetem Tanárképző Központjában folyó mentorképzés részben külső elvárások (ELTE KKK módosításhoz való csatlakozás), másrészt belső szempontok alapján 2018. szeptemberétől megújult. A visszajelzések és az első tapasztalatok azt mutatják, hogy a képzés szemlélete és gyakorlatias elemei népszerűek, így a jó gyakorlatokat fontosnak tartjuk szélesebb körben is megismertetni, publikálni.

Mentorképzésünk a folyamatalapú, reflektív tanárképzéshez igazodva a saját élményű tanulást, a szemléletformálást, a Kolb-féle tapasztalati tanulás folyamatát (tapasztalat, reflexió, elméletalkotás, cselekvés) helyezi a képzés középpontjába. A szakvizsgára felkészítő első év után a mentorálásra való felkészítésben arra törekszünk, hogy a kommunikáció tudatosítása és gyakorlása, az emberi, lélektani segítség tanulása, a mentori szerep értelmezése és elsajátítása megtörténjen. Ehhez alakítottunk ki új tantárgyakat, gyakorlatokat, követelményeket, a képzés záróvizsgáját és beépítettünk valódi terepen végzett hospitálásokat és gyakorlatokat.

Az új képzésben mindezek mellett még nagyobb hangsúlyt helyezünk azoknak a mentori kvalitásoknak a fejlesztésére, amelyek a mentori segítő szerep, emberi oldalát érintik, ami nem tanulható könyvekből. A képzésben az elmélet a gyakorlatokkal párhuzamosan kerül értelmezésre, az elméletben megfogalmazott szempontokat azonnal helyzetgyakorlatokkal, szituációkkal, esetekkel szemléltetjük és tesszük valóságossá és élményszerűvé. A jövő tanárképzése és a tanárok pályán maradása szempontjából sok múlik a mentorképzésen, a mentorok munkáján, hogy mennyire tudják motiválni, támogatni és megtartani a hallgatókat a pályaszocializáció elején.

**Közgyűjteményi digitális tartalmak a helytörténet oktatás
szolgálatában**

Fülöp Tamás

Neumann János Egyetem, Kecskemét

fulop.tamas@pk.uni-neumann.hu

A magyarországi közgyűjtemények – felismerve a tudásmegosztásban rejlő társadalmi szerepvállalás jelentőségét – az elmúlt évek során számos új oktatási (levéltárpedagógiai, múzeumpedagógiai) programot dolgoztak ki. E programok fontos szerepet tölthetnek be a magyar nemzet múltjával, sorsofordító eseményeivel kapcsolatos ismeretek bővítésében, a helytörténettel kapcsolatos tudás elmélyítésében, és így – közvetett módon – a lokális identitás megerősítésében. Hogy ezek a programok valóban betölthessék rendeltetésüket, a közgyűjteményi és oktatási szakemberek további együttműködésére, pedagógiai és oktatásmódszertani megalapozására – pl. módszertani kézikönyvek kidolgozása – lenne szükség.

A közgyűjtemények által őrzött nemzeti kulturális örökség oktatási célú felhasználása előtt új perspektívákat nyitott a dokumentumok, tárgyi emlékek tömeges digitalizálása, internetes publikálása és az online adatbázisok létrehozása. Ezeket az online tartalmakat a történelemoktatás és a helytörténet tanítás során is nagyon jól lehetne alkalmazni. A digitális kulturális tartalmak oktatási célú alkalmazásának azonban gátat szab, hogy sajátos kutatás- és oktatásmódszertani tudást, előzetes ismereteket igényelnek. Így ebből az aspektusból a közoktatásban dolgozó pedagógusok támogatására van szükség.

Fontos lenne, hogy a közoktatási intézmények programjaiban, a tanórákon, illetve a tanórán kívüli nevelési-oktatási fórumokon minél nagyobb arányban jelenjenek meg a modern – akár tértől és időtől független – formában megjelenített helyi kulturális értékek. Hiszen a kulturális nevelés, a helyi önzonosság-tudat megőrzése és a társadalmi hátrányok leküzdése szempontjából is nagy jelentősége van annak, hogy a közgyűjtemények által őrzött kulturális javak a korszerű infokommunikációs technológiák révén miként juthatnak el a leghatékonyabb módon a fiatalabb generációkhoz, és hogyan hasznosulhatnak a közoktatásban.

Projektoktatás - diákszemmel
Gaál Zsuzsanna
SZTE Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, Szeged
zgaal@jgypk.szte.hu

„A projekt olyan oktatásszervezési eljárás, amely az oktatás menetét gyakorlati problémák megoldása köré csoportosítja” - definiálja a Pedagógiai lexikon. Olyan megismerési cselekvési egységről van szó, mely mindig alkotó jellegű és komplex, emellett a tanárok és diákok partneri együttműködése jellemzi. A projektoktatás alatt egy olyan tanulási-tanítási stratégiát értünk, melynek középpontjában, a tanulók által elfogadott vagy kiválasztott téma, probléma feldolgozása áll. A hagyományos tanóra, illetve kurzus szerkezetét feloldva, az oktatás egyénileg vagy csoportban történik. A végeredmény szellemi vagy anyagi alkotás, tehát egy produktum formájában valósul meg, valamint a következő szakaszokra osztható fel: témaválasztás, tervekészítés (célok és feladatok megfogalmazása), szervezés, adatgyűjtés, a téma feldolgozása, a produktum összeállítása, a projekt értékelése, korrigálása, a produktum bemutatása, nyilvánossá tétele és a reflexiók megfogalmazása. Vizsgálatom középpontjában a tanítási-tanulási folyamat főszereplői, a hallgatók állnak. Kutatási eszközként alkalmazott kérdőíves felmérésben az alábbi kérdésekre keresem a választ:

- Milyen mértékben van jelen a projektoktatás a magyar iskolai oktatásban?
- Milyen korábbi tapasztalatokkal rendelkezik a jelenlegi egyetemista populáció a projektoktatással kapcsolatban a) általában, b) az idegen nyelvi órákról?
- Hogyan viszonyul e korábbi tapasztalatszerzés a hallgató idegennyelv- ismeretéhez?

A mintát 58 fő tanító / tanár szakos hallgató alkotja, valamennyien a Szegedi Tudomány-egyetem hallgatói. E kvalitatív pedagógiai kutatás eredménye – a megfelelő elemszámot figyelembe véve – egy nagyobb kutatási téma részeredményeként szolgálhat majd, mely a projektoktatás, projekt módszer motivációs hatását vizsgálja a német mint idegen nyelv oktatásában.

Az integrációs szinterek jelentősége a (gyógy)pedagógus képzés gyakorlatában

Gelencsérné Bakó Márta

Kaposvári Egyetem

gelencserne.marta@ke.hu

Polyákné Brandtmüller Anikó

Kaposvári Csokonai Vitéz Mihály Általános Iskola és Gimnázium

anikobrandt@hotmail.com

Szabó Adrienn, Szabóné Kovács Gabriella

Kaposvári Csokonai Vitéz Mihály Általános Iskola és Gimnázium

szaboadri78@gmail.com, kovacsgabi.22@gmail.com

A gyógypedagógiában bekövetkezett paradigmaváltás felszínre hozta a gyógypedagógus képzés megújítását, felismerve, hogy az egyre jelentősebbé váló integrált nevelés - oktatás meghatározó a sajátos nevelési igényű gyermekek társadalmi beillesztésében.

A Kaposvári Egyetemen a 2011-12-es tanévtől a tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirány hallgatóinak gyakorlati képzésében megjelenik az integráló iskolai szintér. A negyedéves hallgatók a tanév első félévében csoport előtti gyakorlaton fejlesztő foglalkozásokon, majd kéttanáros tanítási formában vesznek részt, melyek megisméltődnek az utolsó féléves összefüggő szakmai gyakorlaton.

Az elmúlt évek tapasztalata igazolja, hogy a csoport előtti képzési forma bevezetése és a kéttanáros modell alkalmazása jó döntés volt, ezt támasztja alá a kutatás.

A kutatócsoport célja a gyakorlati képzés átalakítása a XXI. század kihívásainak megfelelő curriculum kiválasztásával az integráló iskolai szintéren. Választ kerestünk arra, lesz-e különbség az alsó és a felső tagozaton a kéttanáros modell bevezetésének megítélésében? A második kérdés a hallgatók csoportos fejlesztő foglalkozásának hatékonyságára irányult a csoport előtti gyakorlati formában. A harmadik kérdés az integráló iskolai szintér hatását vizsgálta a hallgatók munkavállalásában. A kutatás témájából adódóan kvalitatív módszertan alapján dolgoztunk, dokumentumelemzést, fókuszcsoportos interjút és megfigyelést alkalmazva, azonban a kutatók tapasztalatainak megosztása, megvitatása is jelentőséggel bírt. Az eltelt hét év alatt a hallgatói elemszám $n = 202$.

A feltárt eredmény igazolja a megújult szakpedagógiai gyakorlati képzés jelentőségét, mely a tapasztalatok és értékek megőrzése mellett a gyakorlatorientált, személyes tapasztalaton alapuló ismeretsajátításra fókuszál. A kutatócsoport további célja a gyógypedagógus képzés és a tanítóképzés integrálása a kéttanáros modellben, mely során a leendő (gyógy)pedagógusok közösen tapasztalhatják meg az integráció jelentőségét.

A középfokú sportszervező képzésben résztvevők motivációi és sporttal való kapcsolatuk

Gósi Zsuzsanna

**Eötvös Loránd Tudományegyetem Pedagógiai és Pszichológiai Kar,
Budapest**

gosi.zsuzsanna@ppk.elte.hu

Magyarországon az elmúlt években emelkedett a felnőttképzésben résztvevők létszáma. A növekedés a sport tematikájú felnőttképzésben különösen látványos. Ez a megváltozott sportfinanszírozási környezetnek köszönhető. A sportszektorba beáramló pénz megnövelte a szakember igényt. A központi támogatásoknak azonban feltétele a sportvezetők, edzők esetében, hogy megfelelő végzettséggel rendelkezzenek. Az egyik lehetőség az esti vagy hétvégi rendszerben is lebonyolítható oktatási formákba történő bekapcsolódás.

A vizsgálatunk során sportszervező-menedzser középfokú felnőttképzésben résztvevő hallgatók motivációira, a képzésük finanszírozásának kérdésére, és a sport által fejleszthető kompetenciák feltérképezésére helyeztük a hangsúlyt. A kitöltés papír alapon történt, amely tizennyolc kérdést tartalmazott. Az adatokat leíró statisztikai módszerekkel elemeztük. A kapott eredményeket összevetettük a szakirodalomban feltérképezett felnőttoktatási és sportszektorban megtalálható jellemzőkkel.

A képzésben résztvevők jellemzői megegyeznek más felnőttképzési kutatás során megismert adatokkal, hiszen a képzés jellegének ellenére nagyon sokan felsőfokú végzettséggel vesznek részt benne. Az elsődleges motivációk között a munkahely megszerzés és megtartás jelenik meg, néhány esetben kifejezetten az előrelépést jelölték meg. Ennek érdekében a hallgatók nagyarányban hajlandóak a képzési díjat saját maguk kifizetni. A résztvevők többsége ma is végez rendszeres sporttevékenységet, jelentősen meghaladva az országos adatokat. A kérdések egy része a sport és kompetenciák kapcsolatára vonatkozott. A válaszadók szerint sporttevékenység számos kompetenciát erősít, amelyek később a munka világában is használhatóvá válnak.

Gyógypedagógia-történeti munka elemzése a különböző fogyatékoságok, különösen a testi fogyatékosok esetében
Hegedűs Renáta Ildikó

Eszteházy Károly Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskola, Eger
hegedusrenataildiko@gmail.com

A neveléstörténeti stúdiumok általánosságban normatív jellegűek, elsősorban a normál pedagógiai jelenségek történetére koncentrálnak. Az eltérő fejlődésű egyének neveléséhez kapcsolódó nevelői gondolkodás történeti fejlődésének és a különböző megközelítések, magyarázatok fogalmi változásainak bemutatása jóval ritkább.

Jelen tanulmány célja ezért, hogy új szempontok szerint elemezze Tóth Zoltán 1933-ban íródott általános gyógypedagógiai kézikönyvét, kiemelt figyelemmel a testi fogyatékosokra.

A tanulmány első részében röviden ismertetem a történelmi hátteret, a szerző rövid bemutatásával együtt. Ezt követően a könyv jellegzetességeit tekintem át, majd példákon keresztül azt mutatom be, hogy milyen alapfogalmakat használt az akkori szakirodalom a gyógypedagógia területén és a fogalmak milyen viszonyban voltak az orvostudományban használt fogalmakkal. Továbbá szó lesz arról, hogy az általános gyógypedagógiai fogalmak a normális neveléshez viszonyított értékelése hogyan alakultak a könyvben.

Ezeken felül bemutatom az akkoriban alkalmazott gyógyító nevelői gondolatkör kialakulása szempontjából értékesíthető és alkalmazható csoportfogalmakat, valamint a hozzájuk tartozó alkalmazott gyógyító neveléstani diszciplínákat, főként a testi fogyatékosok és mozgásfogyatékosok csoportját megvizsgálva. A fogyatékoságra a vizsgált korszakhoz alkalmazkodva, mint személyorientált (klinikainak vagy orvosinak is nevezett) paradigmára tekintek. Ebben a megközelítésben negatív irányú eltéréstől van szó, mely során a biológiai vagy pszichometrius normától való eltávolodás korlátozottságot (deficit) okoz.

Végezetül, a történeti elemzésem középpontjában a fogyatékoságügyi társadalompolitikai aktualitásokra (megelőzés, jogi, társadalmi, gazdasági védelem) térek ki, melyeket példákkal szemléltetek.

Van-e új a nap alatt, avagy új módszerek, technikák alkalmazása a tanórákon a lemorzsolódás csökkentése érdekében

Hollósi Hajnalka Zsuzsanna

Nyíregyházi Egyetem, Nyíregyháza

hollosi.hajnalka@nye.hu

Az európai oktatási rendszerek egyik problématerülete a végzettség nélküli iskolaelhagyás, ezt az arányt Magyarország, igazodva az uniós irányokhoz 2020-ra 10%-alá kívánja mérsékelni. Ahhoz, hogy ez az elképzelés megvalósuljon, számos új tanulástámogató pedagógiai módszert szükséges kidolgozni és elterjeszteni az alapfokú oktatásban résztvevő pedagógusok számára, valamint a pedagógiai szemléletváltás elősegítését is támogatni szükséges. A differenciálás szükségessége ma már nem lehet megfontolás tárgya a pedagógus részéről, ez ma már alapvető elvárás a tanítás-tanulás folyamatában, hiszen a hatékony tanóraszervezés alapfeltétele. A kérdés inkább csak az lehet, hogy milyen módszereket, technikákat érdemes alkalmazni az adott tanórán. A tanulók eltérő képességeinek, szocializációs folyamatainak köszönhetően fontos, hogy a pedagógusok széleskörű módszertárral rendelkezzenek, és mindig az adott oktatási helyzethez alkalmazkodva döntsenek arról, hogy milyen módszerek alkalmazása segíti leginkább a tanulók munkáját, fejlődését. A differenciálás egyik lehetősége a Differenciált Fejlesztés Heterogén Tanulócsoporthoz (DFHT), ez a típusú differenciálás lehetővé teszi a státuszkezelést a tanulói csoportokban, ezáltal nagymértékben javulhat a tanulók motiváltsága a tanulmányaik tekintetében. A DFHT módszere lehetőséget biztosít a tanárok számára a magas szintű csoportmunka szervezésére olyan osztályokban, ahol a tanulók közötti tudásbeli különbség és kifejezőkészség tág határok között mozog. Előadásomban szeretném bemutatni a módszer jellegzetességeit, és a Nyíregyházi Egyetemen működő munkacsoport által készített módszertani kézikönyvet, amelyet egy 30 órás továbbképzéshez készítettünk. A továbbképzés során a pedagógusok megismerik a módszer alapjait, sajátosságait, illetve a módszerhez kapcsolódó feladatokat, gyakorlatokat.

Mentorálási mintaprogram a tehetséggondozásban
Hujber Tamásné
Kaposvári Klebelsberg Középiskolai Kollégium, Kaposvár
hujbergabi@gmail.com

A köznevelésben több szintéren is folyhat mentorálás. Ez a tevékenység létrejöhet a pedagógus – diák munkakapcsolatban, diák – diák szinten, vagy pedagógus – pedagógus között. A mentor az a szakember a tanuló életében, akinek a legnagyobb rálátása van diákjára. Minden tehetség különleges figyelmet igényel. A négy szemközti támogatás motiváló, a személyre szóló figyelem impulzív az életünkben. Ezek a kijelentések pedig megállják a helyüket akár pedagógus és diák, akár diákok közötti kapcsolatról is legyen szó.

A középfokú köznevelési intézményekben dolgozó pedagógusok számára új feladatot jelent a mentori pozíció. Túlmutat a tantárgyspecifikus nézőpontra, nem egy aspektusból vizsgálja/támogatja a tanulót, hanem összetett szemléletet, együttműködést, és helikopter látásmódot igényel. A mentorálási mintaprogram jó gyakorlatot ad, egy 30 órás általános felvezetést a tehetséges diákkal való mentori foglalkozáshoz, hogy elkerüljük a strukturálatlan beszélgetésekben való kimerülést. Figyelmükbe ajánlom a 7 Szokás egyéni életvezetési mentálhigiénés programot, amely hasznosulási százaléka a mentorálás során 100%. Olyan területek kerülnek megerősítésre, mint a proaktivitás, az egyéni tervezési stratégiák kialakítása, a feladatok súlyozása, a nyer – nyer helyzetek kialakítására való igény kiépítése, a perspektíva-felvétel, vagy a tudatos rekreációra, ÉN-idő tervezésre való törekvés. Ezek a területek nem kapnak megfelelő megerősítést a köznevelésben és a felsőoktatásban, pedig maradéktalanul hozzájárulnak a komplex személyiségfejlesztéshez. Mindezt szükséges dokumentálni, összekapcsolni a tanulók dinamikus személyiségprofiljával. Kiaknázatlan lehetőség mutatkozik a diák – diák mentorálásban, mert a kortárs mentorok szerepe az újonnan belépő 9. évfolyamos diákoknál felbecsülhetetlen lehet.

A középfokú köznevelési intézményekben való elterjesztés mellett a mentorprogram szívesen csatlakozna a működő felsőoktatási programokhoz, hogy ajánlással lássa el a továbbtanuló fiatalokat. A program támogatja a középiskolások kilépő, bemutatkozó portfóliójának elkészítését, ezzel is segítve a továbbtanulást, könnyítve a felsőoktatási átmenetet.

Előadásomban kiemelem azt a módszertani sokszínűséget, amit – helyes mentorálási folyamatban megerősítve – a gyakorlat által professzionális szinten használ egy mentortanárr.

A pedagógusjelöltek motivációjának változásai a tanárképzésben
Jaskóné Gácsi Mária
Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kar Tanárképző Intézet
maria.gjasi@gmail.com

Az egyetemre felvételt nyert fiatalok örömmel, izgalommal és várakozással telve lépik át az egyetem kapuit. De valójában hogyan érzi magát az egyetemre készülő diák? A kezdeti öröm és motiváció hamar alább hagy, változik és el is múlik. De mitől függ a változás? Nyilván nagyban befolyásolja az attitűdváltozást az egyetemi oktatók hozzáállása; stílusa, felkészültsége, motivációja.

Kutatásom azokra a hallgatókra irányult, akik pedagógusnak készülnek. Mivel a jelöltek felkészültségét rendkívüli módon befolyásoló tényezők a pályaaorientáció és a pályaszocializáció, így nem kérdéses, hogy ezen az úton az őket kísérő oktatók és a gyakorlatban dolgozó pedagógusok szerepe jelentős. Az egyetemi közegben átélt hatások, gyakorlatokon való hospitálások olyan élmények, melyek nagyban meghatározzák a pedagógiai kultúrájuk mibenlétét.

Vizsgálódásom erre a témakörre fókuszál. Hipotézisem az, hogy a jelöltek motiváltságát fenn lehet tartani, abban az esetben különösen, ha valóban az ő saját döntésük volt a választáskor a pedagóguspálya. A kutatásom kitér több egyetemen az osztatlan tanárképzésben résztvevő hallgatókra, ill. az intézmény hatásaira is.

A közel negyedszázados oktatói múlt a pedagógusok képzésében arra predesztinált, hogy megkérdezzem a hallgatókat arról, hogy miként érzik magukat az egyetemen, mi az, ami változott a belépés óta. Továbbá azt tapasztalom, hogy csökken a kedv a pálya iránt, nem tekintenek hivatásként rá. Tulajdonképpen már korábban feltettem azt a kérdést, hogy mi a garancia arra, hogy a nevelhetőségbe vetett hittel nevelve, valóban pedagógusok lesznek, akik megszerzik a diplomájukat?

Úton a harmadik és negyedik generációs egyetemek felé - három határon túli magyar tanítási nyelven is oktató egyetem példáján keresztül

Jávorffy-Lázok Alexandra
Budapesti Corvinus Egyetem, Budapest
alexandra.javorffy-lazok@uni-corvinus.hu

A XXI. századra jellemző radikális környezeti változások közepette a hazai és a nemzetközi felsőoktatási intézmények vezetői egyre több stratégiai döntést igénylő kihívással és lehetőséggel találják magukat szembe. A kibontakozó adaptációs kényszer egyik fő kérdése, hogy a környezeti változások hogyan érintik az egyetemek tradicionális funkcióit, jelentik-e valamilyen irányú bővülésüket. Tanulmányomban *Wissema* (2009) 3GE modelljéből kiindulva vizsgálom meg azt, hogy a határon túli magyar tanítási nyelven is oktató egyetemeknek milyen jellemzői, működési sajátosságai vannak.

Kutatásom során abból a feltételezésből indultam ki, hogy a különböző régiók fejlettségi szintje jelentősen befolyásolja azt, hogy az egyes felsőoktatási intézmények a második és a harmadik generációs egyetemek közötti átalakulási folyamat mely szakaszában tartanak. Bár a magyarországi egyetemek többségénél már a harmadik funkció is megjelenik az intézményfejlesztési tervekben, gyakorlatukban a második generációs jellemzők vannak többségben. Elemzésemben bemutatom, hogy a határon túli magyar tanítási nyelven is oktató egyetemek esetében sajátos helyzet figyelhető meg. Kisebbségi helyzetből adódóan kiemelt funkciója ezeknek az egyetemeknek az anyanyelvi kultúra megtartása, és az anyanyelvi diplomaszerezési lehetőség megőrzése. Ezért az adott régiókban az egyetemek gazdasági- és térszervező erőként nem kizárólagosan a harmadik generációs működési jellemzők felé mozdulnak el, hanem ezt a fejlődési szakaszt kihagyva proaktívan befolyásolják régiójuk társadalmi, gazdasági folyamatait. A szakirodalomban ezek – bár még e kérdésben nincs szakmai konszenzus - már az ún. negyedik generációs egyetemek jellemzőiként fogalmazhatók meg.

Jelen tanulmányban az ún. harmadik és negyedik generációs egyetemek jellemzőinek feltárását végzem el három határon túli, magyar egyetem esetében. Az előadásomban bemutatott elemzés kvalitatív és kvantitatív elemekből áll össze. Egy korábbi kérdőíves kutatás (Csillik & Daruka, 2019) adatainak másodelemzésével arra keresem a választ, hogy a vizsgált felsőoktatási intézményekben oktatók céljaiban hogyan jelennek meg a 3. és 4. generációs egyetemek jellemzői. A kapott eredményeket összevetem az egyetemek honlapjain fellelhető deklarált egyetemi célokkal. Így választ kaphatok arra, hogy igaz-e az az állítás, mi szerint egy-egy fejlődési szakasz részbeni kihagyása felgyorsíthatja az elmaradottabb régiók egyetemeinek fejlődését.

A felsőoktatás nemzetköziesítése: Intézményi gyakorlatok a 2010-es években

Kasza Georgina

EITE Neveléstudományi Doktori Iskola, Budapest

georginakasza@gmail.com

Az elmúlt évtizedekben a felsőoktatási intézmények – a társadalmi és gazdasági változások hatására – egyre nagyobb mértékben pozicionálják magukat a felsőoktatás globális rendszerében. A felsőoktatás nemzetköziesedésének fogalma az 1990-es években jelent meg a nemzetközi szakirodalomban. A felsőoktatás nemzetközivé válása rendszerszinten egy rendkívül komplex, nehezen megragadható jelenség, intézményi szinten ugyanakkor jól nyomon követhető és fenntartható folyamatként jelenik meg. Az intézményi szintű folyamatokat elemző szakirodalom számos intézményi megközelítést azonosít. Ezek a koncepciók azokra a kérdésekre válaszolnak, hogy a nemzetközivé válás milyen elemzési szinten, fókuszban vizsgálható, a felsőoktatási intézmények hogyan reagálnak a nemzetközi folyamatokra, milyen szerepekben tűnnek fel, valamint milyen célokat fogalmaznak meg, milyen tevékenységeket valósítanak meg.

Az előadás témája a hazai felsőoktatási intézmények nemzetközivé válása, a kapcsolódó intézményi célok elemzése, valamint intézményi mechanizmusok áttekintése. Az előadás egy doktori kutatáson alapul, amely azt a fő kérdést vizsgálja, hogy a hazai felsőoktatási intézmények hogyan, milyen mechanizmusokon keresztül kapcsolódtak be a nemzetközivé válás folyamatába, valamint milyen tényezők befolyásolják, hogy egyes intézmények proaktívak a nemzetközivé válás területén, míg más felsőoktatási intézmények nem képesek aktívan bekapcsolódni a folyamatba. A fenti kérdéseket – szervezelméleti megközelítést is alkalmazva – az ún. komprehenzív nemzetköziesítés pillérjei mentén mutatja be az előadás. A kétezres évek elején megjelent megközelítés lényege tehát, hogy a nemzetközivé válást az egész intézményt átfogó és átható folyamatként érdemes megragadni, megközelíteni. A *Hudzik* által 2011-ben publikált koncepció az alábbi, a nemzetköziesedési folyamatokat meghatározó, intézményi szintű elemeket (pilléreket) azonosítja: (1.) az intézményi, elsősorban vezetői szintű elköteleződés, (2.) az intézmény szervezeti felépítése, a munkatársak tapasztalata, (3.) a tantervek, tanulási eredmények, (4.) az egyes intézményi szervezeti egységek (karok, tanszékek, iskolák) gyakorlata, (5.) a hallgatói mobilitás, valamint (6.) az intézmény együttműködési rendszere és a partnerségi kapcsolatok kialakítása.

**Edző szakos hallgatók pályamotivációja – pécsi minta alapján
Katona Máté^{1 2}, Tóvári Anett³, Prisztóka Gyöngyvér¹, Tóvári Ferenc¹**

¹Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar, Pécs

**²Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Oktatás és
Társadalom Doktori Iskola, Pécs**

**³ Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar Doktori Iskola,
Pécs**

Levellezési cím: katonamate91@gmail.com

A sportolói teljesítmények és egy-egy jelentősebb siker után a szurkolók időnként felteszik a kérdést, hogy a felkészítő edző milyen kvalifikációval rendelkezik, hogyan vált belőle sikeres edző? A kívülállók számára nehéz értelmezni, annyiféle képzés és megnevezés létezik hazánkban: sportoktató, segédedző, középfokú edző, szakedző, okleveles szakedző, mesteredző, és akkor még nem esett szó a különböző szövetségek által előírt edzői licenszokról, amelyek a különböző osztályú/minőségű edzői működéshez szükségesek. A sportági szakszövetségek elsősorban a felsőoktatási intézményekben megszerezhető végzettséget, a 2017-től három éves alapképzési szakként induló edzőképzést támogatják, amely megalapozott szakmaiságot, minőségi oktatást, tudásszintet jelent.

2016 óta vizsgáljuk, hogy országos szinten az összes felsőoktatásba beiskolázott fiatal között milyen arányban választják a sporttudományi képzéseket, ezen belül mennyien tanulnak edző alapképzési szakon. A PTE TTK Sporttudományi és Testnevelési Intézetében tanuló edző szakosaink körében (n=121), egy általunk szerkesztett kérdőívvel vizsgáltuk hallgatóink választott szakja iránti attitűdjét, motivációját. Célunk annak megállapítása, hogy az eddig versenyzőként tapasztalt edzői minta, példa és módszerek befolyásolták-e pályaválasztásukat? Mennyire játszanak szerepet egyes személyek az edzői munkára való felkészülésben, és milyen elvárásokat (szakmai, anyagi) fogalmazznak meg választott pályájukkal szemben?

A pályaválasztásban és az edzővé válás folyamatában az edzői mintának meghatározó szerepe van. A megkérdezett hallgatók esetében sportedzőként a meglévő tudás átadását tartják legfontosabbnak, de jövőbeli edzői munkájukban szükségesnek tartják a tisztelet (szakmai és emberi), a szigor (fegyelmezettség), illetve a határozottság jelenlétét is. Többségük számít konfliktushelyzetek kialakulására, amelyek megoldásában szerepet játszik a korábbi edzők példája, hasonló esetekben alkalmazott módszertanuk. Eredményeink felhasználhatóak az edzőképzés tananyagainak, témaköreinek súlypontosítására, és bizonyos szakmai ismeretek pontosítására annak érdekében, hogy motivált, szakmailag jól felkészült, következetes, empátiával rendelkező és példamutató edzőket képezhessünk a felsőoktatásban.

Modernkori olimpiák – modernkori munkamódszerek keresztantervi megközelítése

Kertai Bendegúz, Prisztóka Gyöngyvér

Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar, Pécs

Levelzési cím: bendeguz.kertai@gmail.com

A sporttörténet, olimpiatörténet ismerete hozzátartozik azokhoz a testkultúrális ismeretkörhöz, amelyek értékközvetítő erejüknél fogja nevelési szempontból is nélkülözhetetlenek. Fontosnak ítéljük a sporttervékenység erkölcsi jelentéstartalmát a példa- és mintaadással is kiemelni, amely legjobban az olimpiai játékok eseményein, sportolói pályafutásokon és eredményességen keresztül érvényesülhet. Ugyanakkor az olimpiák témaköre több közismereti tantárgyhoz kötődő ismeretek átadására is alkalmas (pl. történelem, földrajz), amely erősíti a tantárgyközi témák, keresztantervi elemek megjelenését a modern felfogású oktatásban. Ez módszertani megújítást is kíván: a hagyományos értelemben vett ismeretátadás mellett nagyobb hangsúlyt kell fektetni a képesség- és kompetenciafejlesztésekre is. Ennek egyik legjobb eszköze a kooperatív technikák alkalmazása a tanórákon.

Munkánkban a modernkori olimpiák témájának feldolgozását célzó, a keresztantervi ajánlásoknak eleget tévő kooperatív tanóra bemutatásán keresztül szeretnénk előrevetíteni egy olyan ismeretátadási modellt, amelyben a kooperatív munkamódszereket felhasználó szemléletben szerepet kap egy adott témakör (pl. olimpiák) holisztikus értelmezése, komplex elemzése. Az óra céljainak, feladatainak és szempontjainak meghatározása alapján, nem csak a sporteredményekre, eseményekre összpontosítva dolgoztak a tanulók, hanem az adott korszak gazdasági, társadalmi, politikai sajátosságairól is képet kaptak, amelyen keresztül adott esetben még inkább erkölcsi példa lehet a sportolói viselkedés.

A témafeldolgozás során a hagyományos tartalmak mellett megjelent a fenntarthatóság fogalma is (versenyszámok és résztvevők számának növekedése, stb.) amelynek értelmezése a modernkori olimpiákon keresztül kiváló lehetőséget nyújt más keresztantervi tartalmak megjelenítésére is. Segíti a diákokat abban, hogy megértsék a folyamat jelentőségét a maga teljességében (társadalmi fejlődés, gazdasági fejlődés és környezetvédelem) és saját szerepüket abban, hogy a jövőre vonatkozó fejlesztési terveket ennek megfelelően értelmezhesék.

Az Innovációs és Technológiai Minisztérium ÚNKP-19-TUDFO30742-6/2019-ITM kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának szakmai támogatásával készült.

A tanári kompetenciák fejlődése a pályaszocializáció kezdeti időszakában

Kisváriné Kelemen Ágnes

**Zuglói Benedek Elek Óvoda, Általános Iskola és Egységes
Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Budapest
Eszterházy Károly Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskola, Eger
kelemenur@gmail.com**

Előadásomban arra szeretnék választ kapni, hogy milyen szerepet játszik a gyakornoki időszak a pályaszocializációban? Milyen elvárásoknak kívánnak megfelelni a kezdő pedagógusok, milyen segítséget kapnak kollégáiktól és mentoraiktól a gyakornoki idő alatt? Milyen hatással van a gyakornokot befogadó tantestület a gyakornok pályán maradási szándékára, szakmai fejlődésére? Milyen formában jelenik meg a mentorálás, a pedagógusjelöltek felkészítése az általános pedagógusszerepre, a szaktanári szerepre vagy a hivatali szerepkörre? Milyen mentori- és pályaszocializációs programokkal segíthető a gyakornoki időszak? Vannak-e hagyományai a pedagógusok-jelöltek, és a kezdő pedagógusok mentorálásának a gyógypedagógus-, illetve a hazai pedagógusképzésben, a pályakezdés időszakában? A nemzetközi- és a hazai szakirodalom áttekintésén túl, pilot kutatásomban az Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményekben dolgozó gyakornokok és mentoraik szakmai tapasztalatait tárom fel a pedagógus életpálya modell bevezetését követő időszak munkájáról, a tanári kompetenciák fejlődéséről. Hipotézisem: a gyakornokok befogadó tantestületek szakmai munkája jelentős mértékben befolyásolja a gyakornok szakmai életútját az intézményben.

Mintavételi eljárás, a minta nagysága: Kényelmi célzott-rétegzett, kényelmi koncentrált. Az intézményünkben dolgozó gyakornokok és mentoraik. Vizsgálati módszerek: Írásbeli kikérdezés. Az adatok feldolgozása kvantitatív kutatási módszerek segítségével történik.

Portfólió alapú értékelés a szakmai tanárképzésben
Köpeczi-Bócz Tamás
Budapesti Corvinus Egyetem, Budapest
tamas.kopeczi.bocz@uni-corvinus.hu

A legsikeresebb felsőoktatási képzési cselekmények során a hallgatókra, mint szakmai partnerekre érdemes tekintenünk, különösen igaz ez a szakmai továbbképzések területére. Magas szakmai elköteleződés, tanulási motiváció mérhető az ilyen kurzusokon résztvevők körében, így a szakképzési tanárképzés, továbbképzés területén is. Egyaránt jelentős idő, pénz és humántőke ráfordítás mérhető a képzők és a képzésben résztvevők oldalán, ez a magas elköteleződési szint különösen alkalmas környezetet biztosít a felsőoktatási módszertani innovációk számára. A pedagógiai innováció magába foglalja az egyes hallgatók tanulási folyamatának, előrehaladásának dokumentálását. Ugyanakkor a tanulási feladatok megoldása minden esetben értékeléssel kell záruljon, mely előre lefektetett szempontok alapján – értékelést minősítést jelent.

A hallgatói partnerség gondolatából fakadó felsőoktatási megújulás az értékelési módszerek változását is eredményezi, melyek közül ígéretes előzetes eredményeket tapasztalunk a portfólió alapú értékelések bevezetése során.

A portfóliók használatát hagyományosan a képzőművészeti képzések során alkalmazzák, mint olyan eszközt, amely segítségével az egyén bemutathatja eddigi munkáját. Az utóbbi években pedagógiai és értékelő eszközként is alkalmazzuk az oktatás és képzés rendszerének minden szintjén. A szakirodalomban a „portfólió” kifejezésnek az oktatási gyakorlatban használt különféle meghatározásai ismertek.

A portfóliók elterjedése nem értékelési szándékú volt, sokkal inkább vezethető vissza az elektronikus eszközök elterjedésére. Az e-portfóliók népszerűsége abból fakad, hogy széles közönség számára azonnal elérhetővé tehető az eredmények, nem korlátozódnak egy lineáris vagy hierarchikus struktúrára, könnyebben módosíthatók javíthatók, és bemutatják az alkotó technológiai kompetenciáit is.

A szakirodalom az e-portfóliókra különféle kulcsszavakkal hivatkozik: e-fólió, digitális portfólió, web alapú portfólió, online portfólió. Megnevezéstől és alkalmazott technológiai támogatástól függetlenül a portfólió elsődleges célja, hogy példákat mutat be az elvégzett munkák és/vagy az elért eredmények tekintetében.

A Budapesti Corvinus Egyetemen a szakmai tanárképzésben 3. éve alkalmazzuk portfólió alapú értékelést és azt tapasztaltuk, hogy a portfólió kifejezetten alkalmas összefoglaló és értékelési célra. Kezdeti sikereinkre alapozva megkezdtük a tanulási portfólió bevezetését. Ennek keretében a portfólió elemeire nem végső, kész munkák gyűjteményeként tekintünk, hanem a hangsúly a portfólió összeállítási folyamatára helyeződik. A reflexiók, a folyamatos formáló értékelés és a visszajelzés a tanulási folyamat szerves részévé vált. Jelen referátum a tanulmányi portfólió felsőoktatás didaktikájában és szakmódszertanában betöltött szerepét, lehetőségeit szándékozik elemezni.

Tapasztalati tanulás alapú módszerek a szociális munkás képzésben

Kosztka Júlia

ELTE Szociológia Doktori Iskola, Budapest

julia.kosztka@gmail.com

A segítő szakmákban, így a szociális munkában is egyre népszerűbbek a különböző módszerspecifikus megközelítések és alternatív technikák. A szociális szakma módszertani eszköztárának bővítése kiemelkedően fontos a szakma és a szakemberek fejlődése és sikeressége, hatékonysága szempontjából. A szakma eszköztárának és tudás-anyagának bővítése nem lehetséges az oktatás, az oktatási módszerek vizsgálata és folyamatos fejlesztése nélkül.

Előadásom alapját egy korábbi kutatásom adja, melyben a – világ számos pontján magas hatékonysággal működő – tapasztalati tanulásra épülő és/vagy természetben zajló megközelítés hazai szociális munkás képzésben való megjelenését vizsgáltuk, valamint a hallgatók és oktatók ezzel kapcsolatos attitűdjeit.

A komplex módszertannal (kérdőíves kutatással, fókuszcsoportos beszélgetéssel és szakértői interjúkkal) elért válaszadók szerint a természeti (outdoor) közeg, a tapasztalatokból való tanulás és a komfortzónából történő kilépés nagyban hozzájárul a személyes szakmai fejlődéshez, így indokoltnak tartanak a módszer beépítését a szociális munkások képzésébe. Csupán a megkérdezett hallgatók tíz százaléka találkozott outdoor tapasztalati tanulás alapú módszerekkel egyetemi tanulmányai során, kicsit több, mint a felük hallott már a módszerről, és közel kilencven százalékuk látná szívesen tanórai keretek között (is).

Előadásommal kifejezett célom az eredmények bemutatása mellett a szakmai párbeszéd ösztönzése, a tapasztalati tanulásra épülő és/vagy természetben zajló módszerek szélesebb körben való alkalmazásának motiválása mind a praxis, mind az oktatás területén.

**Tevékenységalapú környezeti nevelési oktatócsomag hatásvizsgálata
kontrollcsoportokkal, területei összehasonlítással**

Krakker Anna

Eszterházy Károly Egyetem, Eger

krakker.anna@gmail.com

Magyarországon az elmúlt évtizedben több olyan környezeti nevelési mérés is készült, amely azzal kapcsolatos, hogy milyen segítséget lehetne adni a gyerekeknek annak érdekében, hogy a környezettudatos magatartás, a fenntartható élethez való viszony, a helyes életmódszokás, az egészséges életmód ne csak elméleti tudásként jelenjen meg, hanem a gyakorlatban is alkalmazható, tudatos magatartásformává váljon.

Kutatásomban egy ezt elősegítő dokumentumokat (Oktatócsomag a környezettudatosságra, egészséges életmódra neveléshez) vizsgálom, amely célja a mindennapi gyakorlati tevékenységek, a saját tapasztalás, a néphagyományok, népi megfigyelések élményalapú módszereivel elsajátítani a fenntartható életmódhoz szükséges tudást.

Az alap kutatás több éve tart, de idén kiegészül olyan intézményekkel, amelyek eddig nem vettek részt hasonló mérésben. A primer és szekunder mérések eredményei közötti különbségek segítik vizsgálni, hogy az ország különböző pontjain a diákokra milyen hatással van egy olyan környezeti nevelési oktatócsomag alkalmazása, amely nem tantárgyspecifikus, hanganyaggal és egy, az elhangzottakat feldolgozó foglalkoztatófüzettel egészül ki. Az eddigi mérések azt bizonyítják, hogy a magyarországi diákok tudása legtöbbször elméletközpontú, a gyakorlatban történő cselekedetek száma igen kevés. Ezért is lenne fontos, minél több, a mindennapi életükben is alkalmazható tudást biztosítani számukra.

Ebben a munkámban vizsgálom, hogy különböző térségek intézményeiben tanuló harmadik és ötödik osztályos diákok körében valóban hasonlóan eredményesen alkalmazható-e ez az oktatócsomag, mint környezeti nevelési eszköz, illetve, hogy van-e különbség az iskolák osztályainak eredményei között, attól függően, hogy alkalmazzák vagy sem a bemutatott környezeti nevelési oktatócsomagot.

**Dilemmák a sajátos nevelési igényű tanulók/diákok
továbbtanulásában**
Laki Ildikó
Milton Friedman Egyetem, Budapest
Továbbtanulási és Pályaválasztási Tanácsadó, Budapest
b.laki.ildiko@gmail.com

Előadásomban a fogyatékossgal élő fiatalok, a közoktatásban pedig sajátos nevelési igényű gyerekek továbbtanulással összefüggő dilemmáit kívánom ismertetni. A Továbbtanulási és Pályaválasztási Tanácsadóban egyre magasabb számban jelennek meg azok a gyerekek, akik sajátos nevelési igényűek. A problémát valójában nem ez a jelző okozza, hanem azok a társadalmi, nevelési és oktatási kérdések, amelyek mögötte húzódnak. E speciális igényűekkel rendelkező gyerekek intézményi ellátása nehézkes, problémás és mindenki számára terhesnek mondható. Az intézmények nem vagy kevésbé vállalják fel őket, leginkább hiányosságot tulajdonítva a középoktatás szereplőinek. Ugyanakkor számos esetben e gyerekek bizonyos területeken kiemelkedőek, illetve magas szintű tudással, ismerettel rendelkeznek. E dilemmák között lépegetve a továbbtanulás további kényszerhelyzeteket idéz elő, mellyel az egyénnek, a társadalomnak, valamint az intézményrendszernek mindenféleképpen szükséges megbirkózni. Egyre több kérdés vetődik fel tehát azzal kapcsolatban mi lesz az SNI-s és fogyatékossgal élő fiatalokkal a jövőben.

Az előadás három fő egysége egyfelől a probléma felvázolását, a magyarországi helyzetképet ismerteti, különös tekintettel a 14-18 évesek korcsoportjára vonatkozóan, másfelől ismertetésre kerülnek azok az alapvető oktatásszociológiai kérdések, amelyek a társadalom szemszögéből nézve rövid időn belül megoldást igényelnek - ilyennek tekinthető a speciális fogyatékossgal rendelkezők integrációs kérdései. Harmadsorban pedig bemutatásra kerülnek azok a nemzetközi jógyakorlatok, amelyek már néhány országban beváltak, működnek és képesek voltak megteremteni az egészséges társadalmi mechanizmusokat, az érintett csoportok vonatkozásában.

A kérdés mindvégig az, vajon a sajátos nevelési igényű gyerekek és a fogyatékossgal élő fiatalok az oktatás által képesek lesznek-e megfelelően belépni a társadalmi élet különböző hálóiba, ahol az elvárások kiváltképp ellentmondásosak és kiszámíthatatlanok.

A digitális átállás hatására változó olvasási szokások és módszertani lehetőségek

Lengyelne Molnár Tünde
Eszterházy Károly Egyetem, Eger
lengyelne.tunde@uni-eszterhazy.hu

Hazai és nemzetközi kutatások alapján a magyar tanulók digitális szövegértése mélyen az európai uniós országok tanulóinak teljesítménye alatt található. A helyzetet nehezíti, hogy a pedagógusok esetén is szomorú képet láthatunk Magyarországon: a pedagógusok leggyengébb kompetenciája az információkeresés (Eszenyiné, 2018.) Mindeközben a gyerekek információ szerzési szokásai az olvasáshoz való viszonyukra is hatással van, ezért fontos olyan megoldásokat, támogatási rendszereket keresni, melyek segítik az olvasás népszerűsítését, támogatják az olvasott tartalom értelmezését. A digitális kultúra terjedése nemcsak az olvasási szokásainkat befolyásolja, hanem egy olyan új feldolgozási eszköztárat kínál, amit kreatívan alkalmazva növelhetjük az olvasás szeretetét. Az új módszertani megoldások az olvasási élményeket digitális formában feldolgozzák fel és nemcsak a tanórai keretek között alkalmazhatóak, hanem a non-formális oktatásban is. Alkalmazásukkal a könyvtárak aktivizálhatják a tanulókat, kihasználva az infokommunikációs technológiák adta új lehetőségeket, nyitottabbá teszik a tanulókat a megismerésre, valamint az olvasás élményének igényére. Kísérleti eljárásban elemzése kerültek számítógépes grafikai megoldásokkal történő feldolgozása az olvasott műveknek, a képregénykészítéstől egészen a gondolattérkép-készítővel történő feldolgozásig, voltak csoportok, akik mozgóképek formájában dolgozták fel az olvasott művek egyes aspektusait, de a közösségi média adta lehetőségek kihasználása is jelentős hozadékkal jár. Az előadásban a konkrét megvalósíthatósági lehetőségek kerülnek bemutatásra és elemzésre gyakorlati hasznosíthatóságuk alapján.

Természettudományos kulcskompetencia a felsőoktatásban
Lovas-Kiss Edina, Revákné Markóczi Ibolya
Debreceni Egyetem, Debrecen
edina.malmos22@gmail.com, revaknemi@gmail.com

A legtöbb kompetenciamérés (hazai vagy nemzetközi szintű, közoktatásbeli vagy felsőoktatásra vonatkozó) olyan általános kompetenciákat igyekszik mérni, amelyek a társadalom valamennyi állampolgára számára egyformán fontosak a munkaerőpiacon és az életben való sikeres boldoguláshoz. Azonban ahhoz, hogy egy egyén a munkájában boldogulni tudjon, sikereket érjen el, az ilyen általános vagy generikus kompetenciák mellett szükség van azon szakterületi kompetenciákra is, amelyben munkáját végzi. Ezek az úgynevezett szak-specifikus kompetenciák. A természettudományos szakokon tanulók számára a felsőoktatásban a szakmai kompetenciákat a természettudományos kompetenciák jelentik. Ezen természettudományos kompetenciákat a közoktatásban folyó természettudományos oktatás alapozza meg. Mai értelmezése szerint a természettudományos kompetencia azon ismerethalmazt jelöli, amelynek birtokában az egyén rendelkezik azokkal az információkkal és módszerekkel, amelyekkel hatékonyan tud elemezni természeti jelenségeket, folyamatokat, illetve képes tudományos predikciók megfogalmazására, azok adatokkal való alátámasztására a vizsgált jelenség tükrében.

Előadásunkban a hazai és nemzetközi szakirodalom feltárására építve azt szeretnénk bemutatni, hogy mit értünk pontosan a természettudományos kompetencia fogalma alatt, milyen összetevői vannak, milyen szociokulturális és szakmódszertani tényezők befolyásolják egy egyén kompetenciaszintjét. Arra is rávilágítunk, hogy a felsőoktatásban a kompetenciák mérésével, illetve meghatározásával sokkal kevesebb tanulmány és projekt foglalkozik, mint a közoktatásban és ezek nagy része a generikus kompetenciák mérésére, fejlesztésére irányul. Jóval kevesebb figyelmet fordítanak a szakmai-kompetenciák mérésére, amelyek között kimondottan a természettudományos kompetenciákat a középpontba helyező vizsgálat még kevesebb van. Azonban a szakirodalom elemzéssel azt is láthattuk, hogy az igény megvan a természettudományos képzésben, hogy hallgatói szak-specifikus kompetenciáit a munkaerőpiac elvárásaihoz igazodva a közoktatás után tovább fejlessze. A fejlesztésben azonban nehéz meghatározni a kiindulási pontot, annak ellenére, hogy a közoktatási kompetencia mérések ehhez információkkal szolgálnak. Előadásunkban tehát elméleti, szakirodalom összefoglaló jellegű, amely alapját képezi jövőbeli empirikus vizsgálatunknak, amelyben a természettudományos szakon tanulók szak-specifikus kompetenciáinak szintjét, valamint a befolyásoló tényezőket tervezzük feltárni.

Egyetemi rendészeti hallgatók munkaérték vizsgálata
Mácsár Gábor
Eszterházy Károly Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskola, Eger
Rendőrség Oktatási és Kiképző Központ, Budapest
[**macsarekszer@gmail.com**](mailto:macsarekszer@gmail.com)

A lemorzsolódás problémaköreinek feltárása miatt végeztük a felmérést. Az egyetemi rendészeti pályaválasztást befolyásoló tényezők vizsgálatának egyik összetevője a munkaérték felmérése, melyet az első éves felvételt nyert hallgatók tekintetében mértünk fel, két egymást követő első évfolyamnál (2018/19 és 2019/20).

Célunk a Nemzeti Közszerológati Egyetemre felvételiző fiatalok munkaértékrendjének megismerése volt. Mindösszesen 305 felvételiző töltötte ki a Super-féle munkaértékrend önkítöltős tesztet, mely 45 állításból és 14 alskálából áll. A válaszadók 1-5 között jelölhették, hogy mennyire érzik fontosnak az állítást (5= nagyon fontos és 1=egyáltalán nem érzik fontosnak). Eredményeink alapján elmondható, hogy a lehangsúlyosabb az Altruizmus ($13,70 \pm 1,602$), a Társas kapcsolatok rendszer ($13,21 \pm 3,352$), a Presztízs ($12,58 \pm 1,924$) és a Hierarchia ($12,37 \pm 1,991$). A legkisebb értékeket a Munkával kapcsolatos biztonság ($7,12 \pm 2,324$) és az esztétikum kapták ($9,35 \pm 2,239$).

Az eredmények azt mutatják, hogy rendkívül hangsúlyos a mások segítése, még áldozatok árán is, ahogyan a társas kapcsolatok és a hierarchiai, valamint presztízs mutatók is. A vizsgálatunk érdekessége, hogy a munkával kapcsolatos biztonság és az esztétikum igen alacsony értéket mutat, holott a rendészeti pálya megélhetési biztonsága magasnak mondható, ugyanakkor az esztétikum és alkotás alacsony skálaértéke tükrözi a rendészeti al-főlérendeltségi hierarchiát, de nem tükrözi a kreatív munkavégzést. Jelentős különbségek mutatkoznak a különböző rendészeti szakokra jelentkezésben (Rendőri, Büntetés-végrehajtási, Katasztrófa-védelmi és Nemzeti Adó és Vámhivatal) és a jelentkezők nemének (Férfi/Nő) összetételében is. Jövőbeni célunk, hogy a fiatal pályakezdő (3-5 éve) rendészeti egyetemet végzett munkavállalókkal is megismételjük felmérésünket, ezáltal is közelebb jussunk a rendészeti felsőoktatási lemorzsolódás szélesebb spektrumú feltérképezéséhez.

Freinet nyomán az informális csoportorientált foglalkoztató térben
Medovarszki István
Jankay Tibor Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola, Békéscsaba
medo.istvan@gmail.com

A 20. század első fele az a reformpedagógiákat életre hívó neveléstörténeti korszak, melynek egyik kiemelkedő pedagógusa *Celestin Freinet*, aki a franciaországi *Bar-sur-Loup* és *Saint Paul* iskoláiban tanított. Előadásunk első felében röviden bemutatjuk a Freinet által kidolgozott Modern Iskola technikáját, mely részletesen leírja azokat a módszereket és azt a tanulásszervezést, melynek létrejötté *hosszú évekig tartó "kereső tapasztalás" eredménye* volt. Freinet technikái gyakorlati pedagógiai alapokkal rendelkeznek, minden felismerése a tantermi folyamatok elemzéséből, az egyéni tanulói igényeknek való megfelelés szándékából táplálkozott. A *Modern Iskolában* olyan újszerű gondolatokat vezetett be, melyek a saját korában nehezen voltak értelmezhetőek, de még napjaink intézményesített oktatásában sem általánosak, pedig – mint ahogy előadásunkban ezt be is fogjuk mutatni – könnyedén adaptálhatók lennének intézményes keretek között is.

Az előadás második felében bemutatjuk, hogy a békéscsabai Jankay Tibor Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola első osztályosai milyen tanulási környezetben tanulnak. Az *informális csoportorientált foglalkoztató tér* elnevezésű tanulási környezet kialakítására komoly befolyással bírt Celestin Freinet munkássága. A tanulói padok elrendezése és az egyéb eszközök, berendezési tárgyak elhelyezése mind azt támogatják, hogy megszűnjön a pedagógus és a tanulók közötti alá- és fölérendeltségi viszony, mely többek között a *tartalmas közösségi élet* freinet-i alapelvét is szolgálja. Az iskolai tanteremben hat elkülönülő tanulási teret hoztunk létre, melyek kialakítását a tanulók *kísérletező tapogatózására* építő pedagógiánk inspirálta. A hat tanulási tér a következő elnevezéseket kapta: beszélgetés és magyarázat foglalkoztató tere; kísérletező foglalkoztató tér; IKT foglalkoztató tér; lazító tevékenységek foglalkoztató tere; művészeti foglalkoztató tér; játék és mozgás foglalkoztató tere.

A fent említett foglalkoztató terekben minden tanulónak lehetősége van arra, hogy saját tanulási útja bejárásával, egyéni ütemben legyen képes saját tudása megkonstruálására. Mindezen tevékenységeik közben természetesen lehetőségük van a *szabad önkifejezésre* is. Az informális csoportorientált foglalkoztató térben a Freinet által megálmodott Modern Iskola új impulzusokat kaphat, és ezáltal adaptív lehet a 21. századi oktatás-nevelés különböző szintjein is. Az előadásban bemutatjuk, hogy hogyan gondoltuk újra Freinet technikáit és az alábbi kérdésekre fogunk választ adni:

- Milyen adekvát megoldások állnak rendelkezésünkre az iskolai nyomda helyettesítésére?
- Hogyan gondolkodunk a szabad fogalmazás pedagógiai hasznosulásáról?
- Milyen lehetőségeink vannak a tanulók kommunikációs kultúrájának fejlesztésére?
- Hogyan veszi át a tantermi folyamatokban a pedagógus információközvetítését a tanulók felfedezései tanulása?
- Melyek azok a sajátos tanulásszervezési eljárások és módszerek, amelyek valóban hatékonyak abban a tanulási környezetben, ahol a tanulásról, mint a tanulók által vezérelt és irányított, aktív folyamatról gondolkodunk?

Digitalizációs folyamatok aktuális kérdései változó digitális környezetben

Molnár György, Orosz Beáta

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Budapest
molnar.gy@eik.bme.hu, orosz@metakepzes.hu

A globalizálódó gazdaság, a munkahelyi és társadalmi mobilitás, a technikai-technológiai fejlődés felgyorsulása napjainkra az ipari szereplők mellett az oktatási intézményeket is versenyhelyzetbe hozta. Elkerülhetetlenné vált az új típusú munkaerőpiaci kihívásokra, új megoldási módokat adni az iskoláztatás rendszerének egészében, kiemelten a digitális oktatás területén, hiszen a nemzetállam gazdasági teljesítőképességének egyik lényeges alapját az oktatási rendszer adja. A digitalizáció hatása egyértelműen érezhető, amely tevékenységrendszerbe beépült az információs társadalmunkban élő egyének mindennapi életébe. Megjelent a munka világában, megjelent a különböző munkaformákban, szinte minden szakmában fontos létjogosultsággal bír. Mindez beépül fokozatosan a digitális kultúránkba, mely a korszerű IKT alapú eszközökkel és környezetekkel történő kapcsolatot és kommunikációt építi be a mindennapi gyakorlatba. Ennek alapjait az ember-gép és gép-gép digitális interfészek biztosítják. A kitágult és digitálissá vált tudástér következtében a tanulók már nem csupán az formális intézményrendszerben sajátítják el a különböző ismeretanyagot. Cikkünkben a digitalizációs folyamattal együtt járó jelenségek, hatások elméleti hátterét mutatjuk be, különösen a változó és legújabb tanuláselméleti felfogásokra, a tanulási újabb dimenzióira, a tanulási környezetek megváltozására. Emellett kiemeljük és fókuszálunk írásunkban, a napjainkban már hazánkban is formálódó kialakuló digitális kompetencia keretrendszerek szerepére, amelyek az EU –s ajánlások formájában jelentek meg 2013 óta (DigComp keretrendszerek). A legfontosabb hazai stratégiákról is említést teszünk, mint DOS, DJP, DGYS, amelyek alakítják a digitális átállás jelenségét, kezelve a digitális szakadékok problémakörét. Tanulmányunkban bemutatjuk, a szakirodalom szerint milyen feltételei vannak a hatékony adott esetben az eredményes oktatásnak, hogyan változtak napjainkra a tanítási és tanulási szokások, és az eredményeket saját empirikus kutatásainkkal vetjük össze. A több évtizedes oktatói tapasztalatainkra támaszkodva összegyűjtöttünk a szakképzésben tanuló diákok, illetve a felsőoktatásban tanuló hallgatók IKT használatának legjellemzőbb vonásait, valamint a nyitottságukat az új korszerű technológia illetve módszertani megújulás iránt. E pedagógiai gyakorlati tapasztalatainkat kívánjuk megosztani mások számára, akik hasonló célcsoporttal találkozik a digitális oktatásunk világában. Tapasztalatainkat alátámasztó empirikus vizsgálatunkat 2019 őszén végeztük, melynek célcsoportját, egyfelől a szakképzésben tanuló diákok, illetve a felsőoktatásban tanuló nappali tagozatos illetve levelező tagozatos tanárjelölt hallgatók adták. Az egyszerű véletlen mintavétel során összesen N=305 értékelhető válasz érkezett be. Mérőeszközként digitális, online google űrlapot használtunk. A kapott eredményeket az elméleti hipotéziseinkkel összevetettük. az adatok feldolgozásához az egyszerű leíró statisztika módszerét választottuk. A legbeszédesebb eredményeket diagramok segítségével ábrázoltuk és értékeltük a munkánkban.

Tanuljunk természettudományt egy kis humorral!

Murányi Zoltán

Eszterházy Károly Egyetem, Eger

muranyi.zoltan@uni-eszterhazy.hu

A természettudományok, azon belül is a kémia és a fizika évtizedek óta nem mozdulnak a kedveltségi rangsor utolsó helyeiről. Ez az egyik legjelentősebb oka annak, hogy a természettudományos pályát választók száma (mérnökök, kutatók, tanárok) egyre fogy, ami már hosszabb ideje megfigyelhető munkaerőpiaci hiányt eredményez ezeken a területeken. Az elmúlt évtizedek egyre erőteljesebb próbálkozásai (mind az EU-ban, mind Magyarországon) alacsony hatékonyságúnak bizonyultak. Már régóta köztudott, hogy a hagyományos módszerek nem vezetnek célra, az újak terjedése pedig sokkal lassúbb, mint szeretnénk. Egy viszonylag gyorsan és különösebb beruházás nélkül hadrendbe állítható segítség a humor. Hazánkban a tudósok – és a társadalom – egyaránt kissé prűd a természettudományok humoros tálalása vonatkozásában. E tekintetben leginkább az angolszász világban találkozhatunk jó példákkal, mint az általunk is ismert „Agymenők” sorozat, amely nálunk is igen népszerű a fiatalok körében, mutatva a fogadókésztséget. A Varázstorony Természettudományi Pályaorientációs és Módszertani Központ egyik legjelentősebb múzeumpedagógiai fejlesztését a rendhagyó tanórák jelentik, melyeknek célja, hogy „új hangon” próbáljuk megszólítani a fiatalokat, például mutatva ezzel a „hétköznapi” tanórák feldobására. Kémiából és fizikából valamely témakörhöz válogatott demonstrációs kísérletek és ezek magyarázata jelenti a rendhagyó órát, és a kísérleti show-nak igyekszünk a kísérő szöveggel is show-jelleget biztosítani. E mellett a természettudományok számtalan lehetőséget kínálnak (humor képletek, természettudományos viccek, (szak)nyelvi humor formájában Tudjuk, hogy a humor nem cél, hanem eszköz, méghozzá a – a figyelemfelkeltés, – a megértés, – a megjegyzés, – és nem utolsósorban a vidám, befogadó (bizalmas) hangulat eszköze. És mindezt hogyan? Erre mutatok be néhány példát.

Goethe és a mai ember. Goethe közösségről alkotott pedagógiai elképzeléseinek újraértelmezése a *Wilhelm Meister vándorévei* c. regény nyomán

Nádudvari Gabriella

SZTE Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, Szeged

nadudvari@jgypk.szte.hu

Goethe és a mai ember címmel jelent meg 1913-ban *Az új élet könyvtára* 4. számában Wildner Ödön előadása, melyet a Népművelő Társaság 1913. évi svábhegyi, nyári ciklusában tartott. Wildner arról értekezik, hogy „mily viszony fűzi a mai kulturembert és a mai kulturát Goethehez” (Wildner, 1913, 4. o.). Wildner (1913) vétkes hálátlanságnak tartaná Goethe mellőzését, amikor a modern kultúráról beszél. A költőóriás méltatása során kiemel egy fontos momentumot, amely nemcsak a hosszú századforduló stíluspluralizmusa és „sokperspektívájúsága” szempontjából tartalmaz tanulságokat, hanem a 21. század horizontján is rendkívül aktuálisnak tűnik. Miként Wildner (1913, 3. o.) írja: „a tehetségek ily diverzitása, az erők széthúzása egy más, gyengébb embert föltétlenül tönkretesz, megrepeszt, szétzülleszt, (...) Őt ettől megőrizte valaki: az ideális Goethe.” A szélsőséges kibillenésekkel teli korszakokban mindig különösen aktuális az egyensúly eszméjének értelmezése.

Előadásunkban az alábbi kérdésekre keressük a választ: Hogyan gondolkodott Goethe a nevelésről, és hogyan vezethetők le pedagógiai nézetei általános szemléletmódjából? Vajon a 21. század első negyedében is modern és eredeti válaszokat kapunk, ha az egyensúly eszméjének pedagógiai relevanciájáról kérdezzük Goethe-t? Szüksége van-e a ma emberének egy lehetséges ideális közösségről szóló utópia újraértelmezésére?

Hermeneutikai szemléletű szövegelemzéseink során a közösségi lét problémakörére fókuszálva értelmezzük Johann Wolfgang Goethe *Wilhelm Meister vándorévei* c. regényét, melyben a költőóriás arról elmélkedik, hogy mi a közösség és milyennek kellene lennie, valamint hogy természete szerint milyen az ember és milyen lehetne, milyennek kellene lennie. A *Wilhelm Meister vándorévei* c. mű pedagógiai célja egy természetes, emberhez méltó közösség alapjainak kimunkálása. Goethe nem adja fel, hanem előfeltételként kezeli korábbi ideálját: a szép, a jó és a nemesen ügyes egyének harmonikus képzését. Mindazonáltal e regényben már nem az egyszeri emberi létezés hatásán vagy kisugárzásán van a hangsúly, hanem bizonyos létezési módok kapcsolatai a fontosak. A közösséghez fűződő viszony kerül a középpontba.

Vizsgálódásaink jelentőségét abban látjuk, hogy Goethe közösségről alkotott pedagógiai nézeteinek filtrálásával újra felvethetjük azokat az alapproblémákat, amelyek a ma emberét is kihívások elé állítják a közösségteremtés folyamatában.

A digitális pedagógia iskolai feltételrendszerének vizsgálata SELFIE-módszerrel

Nagy Róbert

Eszterházy Károly Egyetem, Eger

nagy.robort@uni-eszterhazy.hu

A technológiai fejlődés, különös tekintettel az internet- és a hordozható online eszközök elterjedésére, nemcsak a mindennapi rutinszerű cselekvésekre gyakorolt hatást, hanem olyan alapvető gazdasági és társadalmi változásokat is indukált, amelyek a nagy ellátórendszereket – egészségügy, oktatás, szociális - is érintették. A változások neveléstudományra gyakorolt hatása több aspektusból is kutatható, amelyekből jelen referátum az alapfokú iskolák digitális felkészültségének a vizsgálatát helyezi fókuszba.

A téma aktualitását egyrészt a digitális pedagógia feltétel- és hatásrendszerére vonatkozó, többpólusú elméleti megközelítések gyakorlati mérésrel történő visszaigazolási igénye, másrészt az oktatáspolitikai prioritások között szereplő, a digitális állampolgárságot megalapozó digitális kompetenciafejlesztő oktatási programok kidolgozásának igénye jelenti.

„A köznevelés módszertani megújítása a végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentése céljából” elnevezésű Komplex Alapprogram keretében bevont intézmények közül rétegzett mintavétellel kiválasztott általános iskolákban történt meg az intézmények digitális érettségének online mérése a SELFIE-mérőeszköz segítségével. Ennek alkalmazásával a tanárok, diákok és iskolavezetők álláspontját is figyelembe véve készíthető „pillanatfelvétel” arról, hogy jelenleg hol tartanak a digitális technológiák alkalmazása terén (<https://schools-go-digital.jrc.ec.europa.eu/about>).

A későbbiekben a SELFIE-vizsgálatot kiegészítheti a Digitális Névjegy Rendszer (DNR) alapján történő intézményi digitáliskompetencia-érettség vizsgálat is, amely nagyban támaszkodik a szervezeti digitáliskompetencia-követelményeket magába foglaló uniós DigCompOrg rendszerre (<https://dpmk.hu/2018/11/12/selfie-a-digitalis-iskolakert/>).

A kutatás eredményei hozzájárulhatnak a Digitális Oktatási Stratégiában megfogalmazott, a tanulás-tanítás pedagógiai módszertanára vonatkozó célkitűzések megvalósításához is (Magyarország Digitális Oktatási Stratégiája, 2016:43).

Labdarúgói karriert befolyásoló tényezők, avagy a teljesítményszorongás vizsgálata labdarúgó akadémisták körében
Oláh Dávid^{1,3,4}, Borbély Szilvia¹, Pólyán Edina², Kardos Róbert¹

¹Nyíregyházi Egyetem, Testnevelés és Sporttudományi Intézet,
Nyíregyháza

²Testnevelési Egyetem, Budapest

³Nyíregyháza Spartacus – Bozsik József Labdarúgó Akadémia,
Nyíregyháza

⁴Testnevelési Egyetem Doktori Iskola, Budapest

borbely.szilvia@nye.hu

Valószínűleg a teljesítményszorongás problémakörével találkozunk a legtöbbször a gyakorló sportszakemberek a munkájuk során. A stressz miatt fokozza egyik játékos teljesítményét, és miért gátolja a másikat, ezek milyen hatása figyelhető meg a karrier alakulásában? Jelen vizsgálat célja, annak megfigyelése, hogy egy labdarúgó akadémia sportolói milyen értékeket érnek el a versenyszorongás szempontjából, illetve a coping képességek tekintetében milyen eltérések figyelhetőek meg közöttük.

Anyag és módszerek. Az alkalmazott mérőeszköz a Martens és munkatársai (1990) által kidolgozott Competitive State Anxiety Inventory (CSAI-2) kérdőív, illetve az Athletic Coping Skills Inventory-28 teszt. A mintanagyságunk 95 fő, melyben egyenletes a korosztályi megoszlás (U13-U19). Az adatok beviteléhez és feldolgozásához SPSS16 programot, a kapott adatokból alapstatisztikai és összefüggés számításokat végeztünk.

Eredmények. A versenyszorongáshoz kapcsolatos önbizalom skálán az U13-as korosztály értékei a legmagasabbak. A megküzdési stratégiák vizsgálata során a posztok, a nemzetiség és az életkor esetében is találunk szignifikáns különbségeket. A csapásokkal való megküzdés esetében ($F=3,569$, $p=0,017$) a csatároknál találjuk a legalacsonyabb átlagértéket. A nemzetiségi vizsgálatoknál az önbizalom és teljesítménymotiváció, az edző általi irányíthatóság és a célkitűzés és mentális felkészülés esetében is az ukrán nemzetiségű sportolók átlagértékei lettek szignifikánsan magasabbak.

Következtetés. Bejek és Hagyet (1996) szerint a kezdő sportolókhöz képest a tapasztalt sportolóknak szignifikánsan alacsonyabb a kognitív szorongása és magasabb az önbizalma. A vizsgálati eredmények ennek pont az ellenkezőjét igazolták, a linearitás megjelent a korosztályos összehasonlításokat vizsgálva, azonban pont ellentétes irányban, tehát a következtetés, hogy a játékosok minél idősebbek annál jobban szoronganak. Tapasztaltabb sportolók alacsony kognitív szorongás szinttel és magas önbizalommal rendelkeznek a kezdő sportolókhöz képest, illetve a magas önbizalom érték védőfaktoraként működik a szorongás debilizáló hatásával szemben. A jó sportolók magabiztossága és énhatékonysága kihat a sportolás intenzitására és labdarúgó karrierjükre.

Nemzetiségi iskolák a Horthy-korszakban
Olasz Lajos
SZTE Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, Szeged
olasz@jgypk.szte.hu

Az I. világháborút követően az új határok közé kerülő Magyarországon a korábbinál hangsúlyosabb szerepet kapott a nemzetiségi oktatást. Egyrészt, mert a trianoni békeszerződés ezzel kapcsolatban bizonyos elvárásokat fogalmazott meg, másrészt, a kiszolgáltatott helyzetbe kerülő országnak bizonyítania kellett a külföld felé a nemzetiségi jogok tiszteletben tartását, végül pedig a határokon kívül került, több mint 3 millió magyar érdekeinek képviselője szempontjából is fontos volt, hogy a hazai kisebbségek számára milyen lehetőségeket biztosít a kormány.

A nemzetiségi oktatás és iskolahálózat ügyével foglalkozó 1923-ban kiadott kormányrendelet elvben biztosította az anyanyelvű közoktatás lehetőségét. Három féle nemzetiségi iskola működését tették lehetővé. Az „A” típusú tanintézetben a kisebbség nyelvén folyt az oktatás, a magyar kötelező idegen nyelvként szerepelt a tantervben. A „B” típusú iskolákban egyes tárgyakat (alapvetően a természetismereti témákat) a kisebbség nyelvén, a humán és társadalomismereti tárgyakat pedig magyarul oktatták. A „C” típusú nemzetiségi iskolákban a tanítás magyarul folyt, de a helyi kisebbség nyelve és népismerete kötelező tantárgynak számított. Ez a rendszer elvileg jól igazodott a lakosságon belüli különböző létszámarányokhoz, illetve a nemzetiségi családok eltérő igényeihez. A gyakorlatban azonban a nemzetiségi iskolahálózat kiépítését számos tényező nehezítette. A kisebbségek jellemzően kis településeken, falvakban éltek, ahol komoly anyagi nehézségek akadályozták a költséges nemzetiségi nyelvű oktatást. A trianoni békeszerződés által elcsatolt területekkel határon kívül kerültek a nemzeti kisebbségek kulturális központjai, középiskolái, 1920 után elvándorolt a nemzetiségi értelmiség egy jelentős része. Nem volt elegendő számú anyanyelvű pedagógus, korszerű ismereteket tartalmazó tankönyv, oktatási segédanyag. A revíziós célokat követő magyar tisztviselő réteg, különösen a közigazgatás alsóbb szintjein korlátokat gördített a kisebbségi oktatás folytatása elé, így próbálta siettetni a nemzetiségek asszimilációját.

Mindennek következtében a korszak közepén működő nemzetiségi iskolák 67%-a „C” típusú volt és csak 11% tartozott az „A” típusba. Az elvek szintjén alapvetően korrekt, jogbiztosító szabályozás ellenére, a két világháború között a mintegy 800 000 főnyi a hazai nemzeti kisebbség az anyanyelvi iskolai nevelés és oktatás tekintetében komoly hiányosságokat szenvedett.

Az Észak-alföldi fiatalok értékválasztása
Pacsuta István
Eszterházy Károly Egyetem, Eger
pacsuta.istvan@uni-eszterhazy.hu

A Regionális Egyetem Kutatócsoport 2005-ös és 2010-es kérdőíves lekérdezésen alapuló adatbázisát felhasználva meghatároztuk a hallgatói „értékcsoportokat”, feltártuk a hallgatók érték-struktúráját. A 2016-os Magyar Ifjúságkutatás adataira támaszkodva lehetőségünk nyílik arra, hogy az eddigi eredményeinket, kategóriáinkat összevessük egy jóval nagyobb minta, azaz a Kárpát-medence fiataljainak értékstruktúrájával, az általunk felállított kategóriák érvényességét ellenőrizzük. Korábban ismertettük az Észak-alföldi és erdélyi alminták eredményeit, a felsőoktatásban részt vevő és tanulmányokat nem folytató társaik értékválasztásban fellelhető eltéréseit.

Jelen tanulmányban a korábban feltárt eltérések megértése érdekében azt vizsgáljuk meg, hogy a különböző szocio-demográfiai változók mentén hogyan alakul a két csoport (hallgatók és nem hallgatók) értékeinek eltérése. Kiderül, hogy a szülők iskolai végzettségének növekedésével fontosabbá válnak az emberi kapcsolatokra vonatkozó értékek, a tradicionális vonatkozásúak pedig egyre kevésbé fontosak. A szülők iskolai végzettsége a legmarkánsabb hatást az anyagi-hatalmi faktor értékei esetén fejtik ki, minél magasabb a szülők iskolai végzettsége annál kisebb jelentőségű az említett értékcsoport. A nemi hovatartozást tekintve a lányok minden értékcsoport esetén magasabb pontszámokat értek el, egyedüli kivétel az anyagi-hatalmi vonatkozású értékek csoportja.

A családi állapot a tradicionális vonatkozású értékek esetén bizonyul meghatározó tényezőnek, míg az individualista faktor esetén semmilyen összefüggés nem tapasztalható. Eredményeinkből kiderül, hogy a fiatalok értékválasztása nehezen rendezhető egymásnak ellentmondó, korábban használatos individuális – kollektív érték-tengelyek mentén.

Önfejlesztők közössége
Pihelevics Attila
Kossuth Lajos Gyermekotthoni Központ és Általános Iskola
Béke Gyermekotthona, Budapest
piatt74@gmail.com

Sok jel utal arra, hogy a magyar köznevelés jelenlegi működés módja nem igazán képes a mai kihívásoknak megfelelni. Nemzetközi összehasonlításban nagyon nagyok az esélyegyenlőtlenségek, növekszik a korai iskolaelhagyók száma, romlanak vagy stagnálnak a tanulói teljesítmények, évről-évre emelkedik a sajátos nevelési igényű, figyelem- és magatartászavarral diagnosztizált gyerekek és tanulók száma. Mindezek indokolják teljesen más alapelvű alternatív elképzelések keresését, megfogalmazását. A mai általános gyakorlat és a mögötte lévő elmélet szerint a pedagógusnak át kell adnia a dokumentumokban részletesen előírt tananyagot, a tanulónak pedig ezt be kell fogadnia, el kell sajátítania. A magyarországi gyakorlatban alig megjelenő konstruktív pedagógia szerint a tanulók előzetes tudásaik alapján az adott szociális közegben saját maguk konstruálják meg tudásrendszereiket, értékelik ezek adaptivitását. A pedagógus közvetlen, domináns szerepe helyett elképzelésünkben a pedagógus elsődleges feladata a tanulóközösség minden tagja számára kedvező feltételek biztosítása a személyes tudáskonstruálásukhoz. Az aktív tanulási folyamatok, az előzetes tudások előhívásai, a tudások adaptivitásainak értékelése szempontjából meghatározóak a szociális viszonyok, a tanulóközösség működés módjai. A fentieknek megfelelően adná magát, hogy az általunk javasolt elképzelést szociális konstruktivizmusnak nevezzük, azonban ilyen néven már születtek olyan leírások (pl. Kenneth Gergen), amelyekben a társadalmi folyamatoknak van meghatározó szerepe, a személyes tudáskonstruálási folyamatok ezeknek alárendeltek. Így az egyértelműség kedvéért elképzelésünknek az „önfejlesztők közössége” nevet adtuk.

**Statisztika oktatás módszertani fejlesztésének tapasztalatai a
Budapesti Corvinus Egyetemen**
Polt Rita, Bodnár Éva
Budapesti Corvinus Egyetem, Budapest
rita.polt@uni-corvinus.hu, eva.bodnar@uni-corvinus.hu

A nemzetközi matematikai gondolkodást támogató módszertani kutatásokra rávilágítanak az emberi megismerési struktúrát is figyelembe vételének fontosságára az eredményes tanításban. Egyetemünkön 2017-ig a statisztika tárgyak oktatása „papír alapú” volt. A feladatok megoldása a gyakorlaton táblán történt, a projektorokat maximum a feladatok, képletek, eloszlásfüggvények táblázatainak kivetítésére használtuk. 2017-ben kezdtük el az excel program használatát. A program minden hallgató számára elérhető, a használatát korábbi informatika tanulmányaiknak köszönhetően ismerik. A gyakorlatokon a tananyag jellegétől függően más arányban van jelen a táblán történő, valamint az excel programban való megoldás, figyelve arra, hogy a külső kognitív terhelés befolyásolható a tanár által. Ezt figyelembe véve a tanórákon a témához és a munkaszervezéshez alkalmazkodva akár kevesebb tanári beszédet, több multimédia eszközök használatát alkalmazzunk és problémamegoldás esetén elegendő időt biztosítunk vagy az ábrák és a megfelelő szövegek egymáshoz közeli helyezésére is odafigyeljünk. Emellett az évközi számonkérés fenntartását is kiemelt célnak tartjuk, ezzel ösztönözve a hallgatókat a folyamatos tanulásra a folyamatos egymásra épülő és bővülő ismeretek miatt. Bizonyos feladatok esetében az Excel használata lényegében elengedhetetlen (pl. nagy elemszámú adatbázisok esetén), de vannak olyan példák és tananyagok, ahol az excel tulajdonképpen „csak” a számológépet helyettesíti. Az évközi órák gépiesítését azonban nem kívánjuk bevezetni. Szeretnénk, ha a hallgatók az excel programra segédeszközként tekintsenek, amely megkönnyíti és gyorsítja az adott problémák, feladatok megoldását. De nem képes helyettesíteni a gondolkodást, a kapott eredmények pontos, szakszerű értelmezését. Kiegészítésként számos olyan tananyagot, videót, interaktív feladatbankot készítettünk, amellyel segítjük, támogatjuk a hallgatót a tananyag elsajátításában, a gyakorlásban. A megoldások pontos menetét, valamint az összes eredmény, mutatószám értelmezését megjelenítjük az egyetem tanulástámogató felületén, hiszen az új ismeretek bevezetésekor, azok kidolgozása esetén a tanári irányítás hatékonyabb, mint a problémaalapú, problémamegoldó, kutató megközelítés. Számos kutatás mutatja a kidolgozott példa effektus hatékonyságát, hiszen ezekben a tanár részletesen elmagyarázza, bemutatja a problémamegoldás főbb helyzetait és az azokhoz tartozó megoldási lépéseket. A tanulók így koncentrálhatnak a séma főbb problémahelyzeteire és a megoldási lépésekre.

Előadásunkban ezen fejlesztési folyamatok tapasztalatairól számolunk be, felhívva a figyelmet a módszertani és kognitív pszichológiai kutatások tanításban való alkalmazására.

A modern sportok fogyasztási motivációi és a szocializációs színterek néhány összefüggése a Spartan Race példáján

Prisztóka Gyöngyvér¹, Eigner Eszter^{1,2}, Szalai Kata³, Marton Gergely¹

¹Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar, Pécs

²Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Oktatás és Társadalom Doktori Iskola, Pécs

³Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar Földtudományok Doktori Iskola, Pécs

gyongy@gamma.ttk.pte.hu

Napjaink társadalmi és demográfiai problémái közül az egyik legfontosabb az egészséges életmód, amelynek egyik sarokpontja a rendszeres sportolás, illetve az alacsony arányú sportfogyasztás a magyar társadalomban. Törekvések és stratégiai kormányzati lépések is történtek, hogy „sportoló nemzetté” váljunk. Ezek közé tartozik, hogy az iskolai testnevelés megújítása nem csak óraszámában, hanem szemléletében és tartalmában is változást igényel – igazodva a mai fiatalok életviteli szokásaihoz.

A XXI. században a csapatsportokon túl a hagyományos versenysportot űzők számának visszaesésével párhuzamosan jól definiálható trend a modern szabadidős sportok felértékelődése és popularitása. Ezek között piacvezetőnek számít a hazánkban néhány éve megjelenő Spartan Race versenysorozat, amely eseményenként több, mint tízezer embert tud mozgósítani a részvételre.

Jelen kutatás célja a versenyen résztvevők (n=465) motivációinak vizsgálata a szocializációs folyamatok függvényében, mivel egyértelműen látszik, hogy a versenyzők döntő többsége esetében nem a hagyományos szocializációs színtereken alakult ki a szokatlan környezetben, kihívást jelentő sportmozgás iránti igény.

A kutatás eredményei közül elsődlegesen kiemelhető, hogy a résztvevők szignifikáns többsége 25 év feletti, amely rámutat arra, hogy a sportágat felnőtt korban kezdték űzni, tehát nem a korai szocializációs-, nevelési hatásmechanismusokból ered a fogyasztási motiváció.

Másodlagosan kiemelhető eredmény, hogy a minta nem mutat iskolai végzettség és foglalkozás szempontjából semmilyen kiemelkedő értéket, tehát a részvétel ezen változóktól függetlennek tekinthető, amely azt jelenti, hogy a társadalom minden rétegének képviselői megtalálhatók.

Levonható következtetés, hogy a motivációra nem az egészség a hívó szó, hanem a sport általi élményszerzés, a közösséghez való tartozás, a kihívás keresése, illetve a mindehhez szorosan kötődő, az individuális határok elérése által az önmegvalósítás a verseny során. Ez azért lényeges, mert a „digitális bennszülöttek” generációja számára más motivációs eszközöket kell mozgósítani fiataloknál annak érdekében, hogy a sporttevékenység saját elhatározásból történő, rendszeres tevékenység legyen felnőttkorban is. A Spartan Race példája egyértelmű a felnőttkori szocializációs színtér hatása, hiszen jól látható, hogy ritka kivételektől eltekintve baráti, ismerősi vagy munkahelyi környezet hatására történik a részvétel. Ezt szem előtt tartva kell a fiataloknak szóló versenyrendszereket átalakítani, jobban építeni a kortárs csoportok szocializációs hatásaira a sport területén is.

A digitális iskolává válás mérhetőségének kérdései: Nemzetközi és hazai kitekintés

Racsko Réka

Eszterházy Károly Egyetem, Eger

racsko.reka@uni-eszterhazy.hu

Az oktatás mint jövőre irányuló tevékenység reflektíven reagál a digitális paradigmaváltás okozta változásokra, amely az intézményi szintű digitális átállás során megvalósuló információs társadalom iskolájában érhető tetten.

Az elmúlt kilenc évben végzett elektronikus tanulási környezet kiépítését célzó modellkísérletek során megerősítést nyert, hogy e folyamat túlmutat az infrastrukturális fejlesztéseken, szükséges hozzá a humánerőforrás, (menedzsment, pedagógus tanuló) képzése, a taneszközök és a módszertan modernizációja.

A köznevelésben egyre nagyobb igény mutatkozik egy olyan mérőszámra, amely az elektronikus tanulási környezet jellegzetességei mentén mutatja meg az intézmények helyzetét e folyamatban. A kutatás alapvetése, hogy léteznek olyan súlyponti kritériumok, amely során mérhetővé válik az adott intézmény digitális iskolává válása, és megállítható, hogy e folyamat megtörtént-e, valamint mely fázisban van éppen.

Az előadás célja, hogy ismertesse az oktatási intézmények digitális kompetenciamérésének nemzetközi és hazai gyakorlatát, a kidolgozott európai uniós sztenderdek (pl. SEFLIE) és rendszerek mérési módszertanát, területeit és a bevezetés során tapasztalt jelenségeket. A mintavételi stratégia alapját a Digitális Gazdasági és Társadalmi index (DESI) eredményei alkotják. A kutatás deduktív módon, kvalitatív dokumentumelemzés módszerével vizsgálja az Európai Unió, valamint tagországainak gyakorlatát, longitudinális módon 2015-től napjainkig.

Energiatudatosságra vonatkozó ismeretek vizsgálata általános és középiskolás tanulók körében

Revákné Markóczi Ibolya

Debreceni Egyetem TTK, Debrecen

revaknemi@gmail.com

Fehér Virág

Debreceni Egyetem TTK Juhász-Nagy Pál Doktori Iskola, Debrecen

whiteflower1994@gmail.com

A Föld fosszilis energiakészletének folyamatos kimerülése valamint a globális környezeti problémák megoldása szükségessé tette az energiatudatos társadalom kialakítását, ezen belül a megújuló energiaforrások ismeretét és minél szélesebb körű alkalmazását. A különböző megújuló energiaforrások hasznosítására vonatkozó döntési készség kialakítása már gyermek kortól indokolt, aminek kiindulópontja, hogy rendelkezünk a döntéshez szükséges ismeretekkel. A kutatás ezeket az alapismereteket valamint az ismeretek tudásszintjének néhány befolyásoló tényezővel történő összefüggését vizsgálta 2018-2019-ben Magyarország északi és keleti régiójának általános és középiskolaiban. A vizsgálatban falusi, kisvárosi és megyeszékhelyi iskolák 466 negyedikes, 529 hetedikes és 328 tizenegyedikes tanulója vett részt. A megújuló energiára vonatkozó ismeretek jellemzőit két keresztlekérdező feladat segítségével vizsgáltuk. A tudásszintet befolyásoló tényezők között a megújuló energiára vonatkozó ismeretek forrására, a tanulás módszereire, a szülők iskolai végzettségére és az iskolát magába foglaló településtípusra kérdeztünk rá. Az értékeléshez a szóasszociációs módszert valamint az SPSS parametikus és nonparametikus szignifikancia vizsgáló opcióit illetve többváltozós lineáris regressziót alkalmaztunk. Az eredmények alapján nem találtunk szignifikáns különbséget a különböző évfolyamok megújuló energiára vonatkozó ismeretrendszerében. A tanulók tudásában elsősorban a mindennapi élet tapasztalatai rögzültek, az iskolában szerzett tudás másodlagosnak bizonyult. A vizsgált tanulók megújuló energiára vonatkozó ismeretszintű tudása jól mutatatta a gyermeki gondolkodás jellemzőit, ami tanulságos lehet a tankönyvírók számára a megújuló energiaforrások témakör tartalmi kidolgozásakor. A megújuló energiára vonatkozó ismeretek tudásának tekintetében azok a tanulók érték el minden évfolyamon a legjobb eredményt, akik szerint a tankönyv mellett az internet és a média szerepe meghatározó az ismeretszerzés folyamatában valamint a hagyományos órákon túl témaheteken és projektmunkában ismerkedtek a megújuló energiaforrásokkal. Szintén jobb tudással rendelkeztek a magasabb iskolai végzettségű szülők gyermekei illetve a megyeszékhelyi iskolák tanulói.

A kutatás támogatója: Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal – NKFIH, K 116595

**A partnerségi képzésben résztvevő tanító szakos hallgatók
életpályaképe a képzés elején**

Sági Norberta

Neumann János Egyetem, Kecskemét

sagi.norberta@pk.uni-neumann.hu

A Neumann János Egyetem Pedagógusképző Kara 2019 szeptemberétől elindította a már közismert duális képzéshez hasonló, de a pedagógusképzésben hazánkban először megjelenő képzést, a partnerségi tanítóképzést. A képzést kettős igény hívta életre: a tanító szakos hallgatók még több gyakorlati képzést igényelnének, a köznevelés pedig munkaerőhiánnyal küzd. A partnerségi modellben a hallgatók az egyetemi képzéssel párhuzamosan félállású pedagógiai asszisztensi munkakörben dolgoznak egy általános iskolában. Az új képzési forma valóra váltani látszik a bevezetéséhez fűzött reményeket: a hallgatók támogatják az iskolai oktató-nevelő munkát, s eközben az iskolai tevékenységüknek köszönhetően mélyül pályaismeretük, az iskolai jelenlét elősegíti a pályaszocializációjukat, lehetővé teszi a kollégáktól való tanulást, fejlődik önismeretük és önértékelésük.

A tanulmány bemutatja, hogyan hat az általános iskolai munka a hallgatók életpályaépítésére, milyen életpályacélokat tűznek ki maguk elé, milyen szakmai életutat látnak maguk előtt. A tanulmány foglalkozik azzal a kérdéssel is, hogy a képzőhely hogyan segítheti a szakmai életút megtervezését, és feltárja, hogy van-e különbség a partnerségi és nem partnerségi képzésben résztvevő hallgatók életpályacéljai között.

A DPR adatok szerint a pályakezdő pedagógusok néhány éven belül pályaelhagyókká válnak. Az egyetemnek fel kell vállalnia életút-támogató feladatokat: a leendő pedagógusokat segíteni kell abban, hogy rendelkezzenek pályaképpel és képességeik, kompetenciák fejlesztését szakmai karrierjük megkezdése után is tervezni tudják.

**Tanári kompetenciák megjelenésének vizsgálata a pályaválasztók
motivációs leveleiben, különös tekintettel a környezeti neveléssel és a
fenntarthatósággal kapcsolatos indikátorokra**

Sándor József

Eszterházy Károly Egyetem Pedagógusképző Központ, Eger

sandor.jozsef@uni-eszterhazy.hu

Kopasz Adrien Réka

Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Kollégium, Eger

Eszterházy Károly Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskola, Eger

akeragrav648@gmail.com

A pedagógus eszmény az utóbbi évtizedekben jelentős változáson ment át. A kilencvenes évek kutatásaiban még a „mester”, a megkérdőjelezhetetlen szakmai tudással rendelkező, harmonikus személyiségű, stabil értékrendű, karizmatikus ember, aki nagy hatást gyakorol tanítványai szellemi és lelki fejlődésére, pályaválasztására. Az időközben zajló társadalmi változások hatására a tanár szerepe fokozatosan átalakult. Volt „szolgáltató” és mentor, a tanulásban segítő partner és beilleszkedést, szocializációt megvalósító szakember. A munkavállalók felé támasztott elvárás az élethosszig tartó tanulás, és ez jelentős növekedést eredményezett a tanárok feladataiban. A pedagógus feladata annyira komplex, hogy a pedagógusok előmeneteli rendszerében 8 kompetencia 66 indikátorának kell megfelelni. (Útmutató a pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez, 2019.) A tanár iránt elvárás, hogy minden helyzetet hatékonyan kezeljen, fejlessze a tanulási lehetőségeket, egyéni fejlesztést valósítson meg, miközben reflexiókkal elemzi a folyamatokat. Ugyanakkor felmerül a kérdés, hogy a pedagógus pályára készülő fiatalok mennyire vannak ezzel az elvárással tisztában, megfogalmazásra kerül-e mindez motivációs leveleikben?

Kutatásunkban az Eszterházy Károly Egyetem tanár szakjaira jelentkező hallgató-jelöltek motivációs leveleit vizsgáljuk dokumentumelemzéssel. (N=115) Megvizsgáljuk a pedagógus kompetenciák, valamint a szakmai indikátorok megjelenését. Az ENSZ 2005 - 2014 között hirdette meg a „Tanulás a fenntarthatóságért” évtizedet. Célul tűzték ki, hogy az oktatás minden szintjén jelenjenek meg a fenntarthatóság, a környezet- és egészségvédelem alapelvei. Így a fenntarthatóság pedagógiájával megoldhatóvá válik az emberiség és a földi környezeti rendszer fenntartásának problematikája, valamint lehetővé teszi, hogy az oktatás hozzájáruljon a fenntartható társadalom működéséhez. Gyakorlatilag minden tantárgy keretében közvetíteni kell a fenntarthatóság értékrendjét és a környezettudatos attitűdöt. A motivációs levelekben megvizsgáljuk ennek a globális követelménynek a megjelenését is.

Új pedagógusszerepek iskolán belül és kívül
Sárosi Tünde
Eszterházy Károly Egyetem, Eger
sarositunde@gmail.com

Nagyrészt a századforduló technológiai fejlődésének köszönhetően a jelen kor pedagógusainak a klasszikus nevelési és oktatási feladatain kívül egyre több új szerepben is meg kell állniuk a helyüket. A feladat komplexitását főképp a tanítási-tanulási folyamat résztvevőinek (diákok, kollégák, szülők, fenntartó, stb.) nagy száma és a nevelés-oktatás különböző szinterei (osztálytermi-, iskolai-, iskolán kívüli tevékenységek, tanulmányi kirándulás) adják.

A 2012-ben bevezetett Iskolai Közösségi Szolgálat kötelezi a tanulókat arra, hogy szervezett keretek között általuk választott tevékenységi területen 50 óra szolgálatot teljesítsenek. A program pedagógiai kíséréssel zajlik, az érzékenyítés, a reflexió és az élmények feldolgozása fontos része a szolgálatnak. Ezek megszervezése az iskolai koordinátor feladata, melyet az adott pedagógus alapfeladatain kívül lát el az iskolában.

Egy 2018-ban a koordinátorok körében végzett online felmérés (N=473) tükrében látható, hogy az esetek közel 80 %-ában nők kerülnek erre a posztra, átlagéletkoruk pedig 38 év. Érthetően a pedagógusképzésben nem kaphattak felkészítést a feladatra.

A koordinátorok képzését tanártovábbképzések formájában az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet vállalta magára: 2014 és 2017 között 6 képzés során 177 pedagógussal ismertette meg a hatékony koordinátori munka jellemzőit. Ez azonban csak elenyésző hányada az iskolák koordinátorainak.

A kutatások azt mutatják, hogy a szakszerű tervezés hiánya megghiúsítja a pedagógiai célok elérését, így nagyon fontos, hogy a koordinátorként is tevékenykedő pedagógusok tisztában legyenek a feladatukkal, a program kitűzött céljaival és segítő módon tudják végig kísérni a diákokat a szolgálaton.

Az előadás a fent említett kérdőívre támaszkodva mutatja be az Iskolai Közösségi Szolgálat korképét, működő modelljeit és felhívja a figyelmet arra, hogy a pedagógusképzésben fontos lenne megtalálni a szolgálattal kapcsolatos ismeretek helyét, hiszen ez nem csak a leendő koordinátorok, de az osztályfőnökök részére is szükséges és elengedhetetlen lesz a diákok személyiségfejlesztésének elérésében.

Az idegen nyelvek tanításának módszertana új köntösben: Blended-learning képzés első eredményei

Sárvári Tünde

SZTE Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, Szeged

sarvari@jgypk.szte.hu

Az infokommunikációs technikák elterjedésével egyre gyakrabban találkozhatunk blended formában meghirdetett képzésekkel. A budapesti Goethe Intézet 2017-ben ajánlotta fel első alkalommal, hogy német szakos tanárok blended képzés formájában végezzenek el egy 60 órás módszertani továbbképzést. A résztvevők egyértelműen pozitívan nyilatkoztak az új képzési formáról, ezért felmerült az kérdés, lehetséges-e ezt a módszert sikeresen alkalmazni a leendő nyelvtanárok alapképzésében is. A Goethe Intézet együttműködő partnereket keresett, akik szívesen részt vennének ebben a kísérletben. A Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Német és Német Nemzetiségi Tanszéke örömmel vállalkozott erre az innovációra. Így lehetőségem nyílt egy 120 órás blended képzés elvégzésére, ahol egyrészt az online tutorálás módszereit, másrészt azokat a dll (Deutsch lehren lernen) köteteket ismerhettem meg, amelyek a tervezett módszertani képzések elméleti háttérét biztosítják.

A bilaterális együttműködés keretében 2019 szeptemberében kezdődött a blended módszertani képzés, melyben azt vizsgáljuk, hogyan alkalmazható a Goethe Intézet új, eddig elsősorban tanártovábbképzésre kidolgozott módszertani sorozata, az ún. dll az alapképzésben. Első lépésként a dll sorozat 8., a korai idegennyelv-tanulással kapcsolatos kötetének anyagát dolgoztuk fel blended képzés keretében a német nemzetiségi szakirányon, illetve a német választható műveltségterületen tanuló harmadéves tanítószakos hallgatókkal. Reményeink szerint ez az oktatási forma lehetővé teszi, hogy a szakmódszertani kurzus keretében ne csak a hallgatók célnyelvi és szakmódszertani tudása, de IKT kompetenciája is fejlődjön.

Jelen előadás célja, hogy betekintést adjon a képzés struktúrájába és tartalmába, valamint bemutassa a résztvevők körében végzett kérdőíves felmérés első eredményeit.

Modern gerontológiai módszerek az időskorúak lelki egészségének támogatásában

Somosiné Tésenyi Timea

Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézet, Budapest

tesenyi.timea@public.semmelweis-univ.hu

A modern társadalmakban a várható élettartam növekedésével párhuzamosan megfigyelhető a testi és lelki egészségben megélni kívánt életkor kitolódása. Ennek következtében számos jól képzett szakember keres új módszereket, megközelítési módokat az időskorúak lelki egészségének támogatásához. A Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézetében folyó graduális és szakirányú képzéseken részt vevő szociális munkások, mentálhigiénés segítő és lelkipogozó szakemberek számára ebből adódóan már nem elegendő a segítő beszélgetés alapvető szemléletét nyújtó partnerközpontú rogersi megközelítés ismerete. A nálunk végző szakemberek olyan konkrét eszközökre vágnak, amelyekkel még hatékonyabban lehetnek az életük utolsó szakaszát teljességben megélni vágyó kliensek szakavatott segítői. Ez a gyakorlatban megfogalmazódó igény szülte azt a tudományközi keresgélést, melynek során a gerontológia legújabb terápiás módszereinek a lelkipogozásba való integrálását vizsgáljuk. A rezilienciaelmélet, a narratív terápia, az életút-áttekintés, a reminiscenciámódszer, a méltóságterápia és a Torstam-féle spirituális fejlődési modell számos eleme segítheti hozzá az idősgondozásban tevékenykedő lelkipogozókat munkájuk sikeresebb végzéséhez. Az előadásomban vázlatosan ismertetésre kerülő, és egy konkrét példával szemléltetett néhány gerontológiai megfontolás és terápiás módszer részleges vagy teljes integrálása megfontolandó lehet mind az idősgondozásban, mind a kórházban dolgozó segítő szakemberek és lelkipogozók számára.

A kettős látásmód szükségessége a tanárképzésben

Szalay István

Szegedi Tudományegyetem, Szeged

szalay.istvan22@gmail.com

Tudatában kell lennünk annak, hogy a felsőoktatásból idén kikerülő tanárok zöme 1996 – ban vagy utána született, azaz a számítógépes Z – generációhoz tartozik. Középiskolás diákjainkról illetve már 6 – 8. osztályos tanulóinkról is tudjuk, hogy a zömük gyakorlatilag 100%-os digitális kompetenciával és írástudással bír. A számítástechnika egyre gyorsabban halad. A felsőoktatásnak ehhez igazodnia kell! Pár évvel ezelőtt (sok felsőoktatási intézményben még ma is) az integrálszámítás gyakorlására a $2 \int_2^4 3 \sqrt{1 - \frac{x^2}{16}} dx = ?$

kiszámítása természetes feladat volt. Manapság, a CASIO fx-991CEX kalkulátoromba „bepötyögve”, azonnal adódik: $2 \int_2^4 3 \sqrt{1 - \frac{x^2}{16}} dx = 7,370218192$.

Akkor már a régi módszert hagyjuk ki a tananyagból? A válasz attól függ, hogy a hallgató a felsőoktatás melyik ágában tanul. Szerintem, a mérnökképzésből, közgazdász – képzésből kihagyható (természetesen az integrál jelentése nem), de a tanárképzésben a régi módszer is megőrzendő, mert a tanárok „örzik a tüzet”. Ugyanúgy, mint a tanítónak is tudnia kell tizedes törtet tizedes törttel való szorzást, noha már senki sem használja, talán el is felejtődött már.

Azt is tapasztaljuk, hogy a Magyarországi a matematika oktatással sok a gond. Itt nem is a PISA – felmérésekre hivatkozom, hanem a Magyar Tudományos Akadémia Matematikai Osztálya által kiküldött bizottság elemzésére. Az elemzést Laczkovich Miklós professzor ismertette a Magyar Tudományos Akadémián (Budapest, 2016. június 16) és a Bolyai Társulat Vándorgyűlésén (Baja, 2016. július 5). Mindkét esetben egyetértő tetszést aratott. Arra is kell ügyelni, hogy a gyorsan elavuló iskolai tananyag miatt ne forduljon visszajára a „Non scholae sed vitae discimus”, azaz tanítványaink ne úgy érezzék, hogy Non vitae sed scholae discimus. Kérdés: Milyen arányban, mit és hogyan tanítsunk matematikából a leendő tanárnak, tanítónak? – Erre a kérdésre kívánunk válaszolni az alábbi két szempontra való tekintettel:

- a szaktárgyi anyaghoz olyan példák is tartozzanak, amelyek segítik a leendő tanárt (tanítót) az iskolai tanításban adódó feladatok megoldásában
- szerepeljen a „kettős látásmód” alkalmazása, ami azt jelenti, hogy bizonyos feladatok felsőbb matematikai megoldása mellett kerüljön ismertetésre olyan, az általános- illetve középiskolai tanulók tudásához és életkori sajátosságaihoz méretezett módszer is, amellyel ugyanaz a feladat megoldható.

Német nyelvtan újragondolva
Szász Dorottya
SZTE Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, Szeged
szasz.dorottya.szte@gmail.com

A német grammatikai szerkezetek tanítása pedagógust és diákot egyaránt nehézségek elé állít; így a német nyelvtani szerkezetek tanításának módszertana releváns kutatási területnek bizonyul. A kommunikatív nyelvoktatási módszerben ugyan valamelyest háttérbe szorult a nyelvtani ismeretek tanítása, vitathatatlan tény azonban, hogy a magyar köznevelés kétszintű idegen nyelvi érettségijének a kezdetek óta szerves részét képezik a nyelvhelyességet mérő feladatsorok. Az Oktatási Hivatal oldalán közzétett és kereshető eredményekből egyértelműen kitűnik, hogy a középszinten érettségiző magyar diákok legnagyobb arányban a nyelvhelyességet mérő tesztekben veszítenek pontszámot. Ez nagyban befolyásolja az érettségi eredményüket, s még akkor is hátrányt jelent, ha a szóbeli és az írásbeli vizsgarész egyéb feladatsoraiban egyébként jó eredményt érnek el. Hipotézisem szerint a nyelvhelyességi feladatsorok ily mértékű nivótlanóságához a magyar és a német nyelv szerkezeti különbségeit magukban foglaló itemek járulnak hozzá.

Tervezett kutatásom, mely kutatás az Innovációs és Technológiai Minisztérium ÚNKP-19-2 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának szakmai támogatásával készül, két részre osztható. Az első részben kvantitatív kutatási módszerek segítségével a német nyelvi grammatikai struktúrák nehézségeinek mérhető vonatkozásait vizsgálom kontrasztív nyelvészeti megközelítésből.

A kutatás második fele arra tesz kísérletet, hogy osztálytermi, azaz beavatkozó, empirikus vizsgálatok segítségével a jelenségek mögött húzódó kérdésekre is választ találjon, illetve egy olyan, a gyakorlatban is használható kritériumrendszert dolgozzon ki, melyek támaszt nyújthatnak pedagógusnak és diáknak egyaránt.

A kutatás első felének alapvető módszere a dokumentum- és statisztikaelemzés, a tudásmérés, míg a második rész metapedagógiai eljárásokkal, megfigyelésekkel dolgozik.

Jelen előadás célja, hogy bemutassam kutatásom első részeredményeit, és ismertessem a két említett terület eredményes összeegyeztetésének elméletileg kidolgozott alappilléreit.

Segédletek az agráregyesületek szabadművelődési tanfolyamai számára

Szóró Ilona

Könyvtárellátó Nonprofit Kft., Budapest

szoro.ilona@kello.hu

A magyarországi agráregyesületek, olvasókörok, gazdakörök 19. század végi megalakulásuktól kezdve jelentős felnőttképző tevékenységet folytattak. A kulturális hatóságok által ellenőrzött és tanúsítvány kiállításával elismert, jellemzően 3 hónapos (150–160 órás) közismereti, illetve gazdasági tanfolyamok igen népszerűek voltak a vidéki lakosság körében.

A második világháborút követően az új, demokratikus kultúrpolitikai irányzat, a szabadművelődés nagy hangsúlyt helyezett a lakosság széles körei számára helyben elérhető felnőttképzési formákra. A fő cél az volt, hogy azokat a társadalmi rétegeket, főként a parasztság különböző csoportjait is bevonják a felnőttnevelésbe, melyek e tekintetben korábban hátrányokat szenvedtek. A Vallás és Közoktatásügyi Minisztérium, illetve a kulturális tevékenység társadalmi koordinálására létrehozott Országos Szabadművelődési Tanács különböző tájékoztatókkal, tansegédletekkel igyekezett segíteni az egyesületek által szervezett tanfolyamok lebonyolítását. A legkisebb településekre is eljutó anyagok új szemléletet közvetítettek, világnézetileg semleges jellegűek voltak és a legkorszerűbb ismereteket közvetítették. A segédletek tanácsokkal szolgáltak az oktatás megszervezésére vonatkozóan is. Tematikai egységeik között egyaránt szerepeltek közismereti és gazdasági témák, a különböző tanfolyamok jellegének megfelelően eltérő arányokkal. Meghatározták az egyes tantárgyak „törzsanyagát”, de kellő mozgásteret biztosítottak, hogy a hallgatók korábbi ismeretei, illetve érdeklődése alapján mindenütt a legcélszerűbb módon lehessen az órákon elhangzó anyagot összeállítani. A kiadott segédletek általában bőséges ajánló irodalomjegyzéket tartalmaztak, amely részben az oktatóknak nyújtottak támpontokat, részben az érdeklődő hallgatók további önképzését segítették.

A VKM és az OSZT által kiadott brosrák megkönnyítették a szabadművelődési tanfolyamok szervezését a nagyvárosoktól távoli kistelepüléseken, segítették az oktatás színvonalának növelését, a szükséges mértékig biztosították a képzések egységes jellegét, miközben teret adtak a helyi igények érvényesülésének is.

**A mikrotörténelem szerepe a digitalizált neveléstörténet-írásban:
Imre Sándor (1877-1945) emlékezete
Szűts-Novák Rita
Országos Széchényi Könyvtár, Budapest
Eszterházy Károly Egyetem Neveléstudományi Doktori Iskola, Eger
szutsnovakrita@gmail.com**

Véleményünk szerint a messziről indított, átfogó neveléstörténeti kutatások sok esetben nem célravezetőek a pedagóguskutatás területén, hiszen egyrészt túl általános ismereteket eredményeznek, másrészt, ahogy Imre Sándor recepciójának esetében is tapasztaltuk, minél több idő telik el a tárgyalt időszak után, az eredmények egyre kevésbé lesznek hitelesek.

A vonatkozó bibliográfia áttekintése, és gondos feldolgozása után megállapíthatjuk, hogy a Széchényi István nyomdokain haladó Imre Sándor pedagógus és művelődéspolitikus tevékenységével az emlékezés-kultúra erősödésének hatására mind időszerűbb foglalkozni. Századfordulós színre lépése óta nem telt el olyan évtized, amikor pedagógiai körökben ne lett volna terítéken munkássága, időszerűsége ez által is bizonyított. A tanulmányok, recenziók felhangja többnyire pozitív volt, de a személyes érintettség, az érvényes közgondolkodás és a Zeitgeist adta ideológiák mindig más aspektusban mutatták be őt és munkásságát. Az Országos Széchényi Könyvtár korabeli kéziratári anyagának példáján keresztül bizonyítjuk, hogy mikrohistorizáló eszközök segítségével, Imre Sándor kortársaival folytatott hivatalos és személyes levelek szövegelemzésével értelmezhető legobjektívebben napjainkban a művelődéspolitikus pedagógiai munkássága. Továbbá kísérletet teszünk annak bemutatására, hogy a mikrohistorizmus, mint metodikai irány miként használható a neveléstörténetben is.

**Gimnáziumi tanulók munkaérték preferenciái a felsőoktatási
továbbtanulás aspektusából**
Tajtiné Lesó Györgyi, Bogárdi Tünde
Eszterházy Károly Egyetem, Eger
tajtine.leso.gyorgyi@uni-eszterhazy.hu ; bogardi.tunde@uni-eszterhazy.hu

Előadásunk célja annak vizsgálata, hogy a fakultációválasztás előtt álló 10. évfolyamos gimnazisták, akiknek elsődleges célja a felsőoktatásba való továbbtanulás, milyen munkával kapcsolatos értékeket preferálnak és annak feltárása, hogy ezen értékek főként mely képzési területekkel hozhatók összefüggésbe. A kutatás 2019 őszén zajlott, két egeri gimnáziumban kérdeztük le a Super-féle munkaérték kérdőívet, mely segítségével a válaszadók vágyott munkaérték preferenciáit tártuk fel. Mindezen kutatási eredmények kiegészülnek az alábbi háttérváltozókkal: a megkérdezettek neme, jelenlegi képzési tagozata. A vizsgálatba bevont 10. évfolyamos diákok száma közel 250 fő, közöttük egyaránt szerepelnek „kisgimnazisták” (hatosztályos gimnáziumban tanulók); 4. évfolyamos nyelvi tagozaton tanulók; nyelvi előkészítő osztályba járók; nyelvi előkészítő matematika-fizika-informatika tagozaton tanulók, valamint olyanok is, akik az Arany János Tehetséggondozó Programban (AJTP) vesznek részt hátrányos helyzetű tanulóként. Kutatásunk elsődleges célkitűzése az volt, hogy képet kapjunk a gimnáziumban tanuló, a felsőoktatásban továbbtanulni kívánó diákok munkaérték preferenciáiról figyelembe véve tagozati típusukat és nemek szerinti eloszlásukat. Másrészt arra a kérdésre kerestük a választ, miszerint az MTMI (matematika, természettudomány, mérnöki, informatika szakok) hiányterület által elvárt értékek milyen mértékben jelennek meg az egyes tagozatokon tanuló diákok válaszaiban, illetve nemek szerinti bontásban látható-e bármiféle eltérés, hiszen egyre inkább népszerűsíteni kívánják a lányok körében is e területeket. A kérdőíves felmérésünkbe szintén bevont, AJTP-ben tanuló diákoknál kiemelten fontos feltárni a munkaérték preferenciákat, hiszen hátrányos helyzetű családból érkeztek, ahol a tanulás hosszú távú finanszírozása megterhelő vagy vállalkozhatatlan lehet a családjuk számára.

A morfológiai tudatosság és a szövegértési képességek összefüggései

Varga Szilvia

Neumann János Egyetem, Kecskemét

varga.szilvia@gamf.uni-neumann.hu

Jelen kutatás a szövegértési képességek mérésének nyelvészeti aspektusait helyezi előtérbe. A kutatás célja az, hogy megvizsgálja a kapcsolatot a morfológiai tudatosság és a szövegértési képességek között az általános iskola harmadik osztályában. A morfológiai tudatosság a szavak felismerésében és megértésében játszik szerepet, illetve a szövegértés pontosságát befolyásolja. A morfológiai tudatosság segítségével a gyermekek a szavakat morféimákra bontják, illetve új szavakat és szóalakokat képeznek. A nemzetközi kutatás az utóbbi években összefüggéseket mutatott ki a morfológiai tudatosság és a szövegértés között. Ez jelentette az inspirációt arra, hogy egy online mérőeszközt hozzunk létre az eDia platformon, amelynek a célja, hogy megvizsgálja a morfológiai tudatosság és a szövegértő olvasási képességek összefüggéseit. A létrehozott mérőeszköz segítségével egy nagyobb kutatás részeként harmadik osztályos tanulókat teszteltünk (N=136), életkor (M=9,61, SD=,44) 2019 tavaszán. Az online mérőeszköz megbízhatónak bizonyult: a Cronbach alpha értékek az egész mérőeszközre vonatkozóan ,87, a morfológiai teszt ,83, és a szövegértés, 79.

A mérőeszköz különböző aspektusokból vizsgálja a morfológiai tudatosságot. A tesztfeladatok tartalmazznak szóelemzési, szóképzési, összetett szavakra vonatkozó és álszavas, valamint szövegértési feladatokat. Az eredményeink szignifikáns pozitív összefüggést mutatnak a morfológiai tudatosság és a szövegértés között ($r=.60$; $p<.01$). A jelen kutatás eredményei alátámasztják korábbi kutatások eredményeit, ami azt jelenti, hogy a morfológiai teszten mutatott eredmények befolyásolják szövegértési tesztben elért eredményeket. Azonban meg kell említenünk, hogy a minta nagysága nem engedi, hogy messzemenő következtetéseket vonjunk le. A kutatás jelentősége pedagógiai szempontból az, hogy a nyelv szerkezetének, morfológiájának tanítása elengedhetetlenül fontos az olvasástanítás sikerességének növelése érdekében.

**A mozgáskorlátozott tanulók integrált nevelésének, oktatásának
reprezentációja a pedagógiai és gyógypedagógiai témájú
folyóiratokban**

Vida Ibolya, Gál Anikó, Hódi Ágnes

SZTE Juhász Gyula Pedagógusképző Kar, Szeged

violetv28@gmail.com, ganiko@jgypk.szte.hu, agihodi@jgypk.szte.hu

Magyarországon a sajátos nevelési igényű gyermekek (SNI) nevelésének, oktatásának törvényi megalapozottságáról a mindenkori köznevelési törvény rendelkezik. Elsőként az 1993. évi LXXIX. törvény a közoktatásról biztosítja a jogszabályi háttérrel az SNI tanulók neveléséhez, oktatásához, melynek 30. §-a kimondja a sajátos nevelési igényű tanuló állapotához megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban való részvétel jogát. A tartalmi szabályozás szempontjából további releváns dokumentum a 23/1997. (VI. 4.) MKM rendelet, amely az SNI tanulók, ezen belül a mozgáskorlátozott gyermekek integrált fejlesztésének alapelveit, céljait, kiemelt feladatait tartalmazza. Vizsgálatunk célja, hogy a tartalom, illetve a felhasznált kutatási módszerek szempontjából elemezzük a mozgáskorlátozott tanulók oktatásával, nevelésével, integrációjával foglalkozó, tudományos folyóiratokban megjelent elméleti és empirikus publikációkat. Továbbá cél, e szűken vett SNI kategória szakirodalmi reprezentációjának feltérképezése, amely során a dokumentumelemzés módszerére támaszkodtunk. Kutatási kérdésünk, hogy milyen tendenciák fedezhetők fel az iskolai integrációval kapcsolatos tanulmányok számában, illetve hogyan alakult az egyes SNI kategóriák, különös tekintettel a mozgáskorlátozott tanulók reprezentációja. A vizsgálat további kutatási kérdése, hogy melyek voltak azok az aspektusok, amelyeket a mozgáskorlátozott gyermekek nevelésének, oktatásának kapcsán elemeztek. Munkánkban az aktuális szakirodalom és a jogszabályi háttér tanulmányozása mellett hat pedagógiai és gyógypedagógiai folyóiratot elemeztünk (az *Educatio*, a *Gyógypedagógiai Szemle*, az *Iskolakultúra*, a *Magyar Pedagógia*, az *Új Köznevelés* és az *Új Pedagógiai Szemle*). Ezen folyóiratok választásának oka, hogy széleskörű, szakmai szempontból érvényes, megbízható és objektív eredményekkel szolgáltak a magyar pedagógia számára az elmúlt években, évtizedekben. Vizsgálatunkat az 1997 és 2019 között megjelent lapszámok körében végeztük. A kezdő dátum megválasztását a már említett 1997. évi rendelet indokolja. Eredményeink alapján megállapítható, hogy a 2000-es évek elejétől számottevően megnövekedett az SNI tanulók oktatását, nevelését tárgyaló tanulmányok száma.

Továbbá, a pedagógiai és gyógypedagógiai folyóiratokban közölt SNI tanulók integrált oktatásával, nevelésével foglalkozó szakcikkek sorában alulreprezentáltak jelennek meg a mozgáskorlátozott tanulók vizsgálatára vonatkozó elméleti és gyakorlati vizsgálatok, amely arra enged következtetni, hogy ezen kutatási terület még kevésbé tárgyalt.

A hazai tanítóképzés felsőfokúsításának és főiskolásításának akaratlan parvenüi: Az oktatói réteg ambivalens hozzáállása a képzés átalakulásaihoz, új kereteihez

Vincze Tamás

Nyíregyházi Egyetem, Nyíregyháza

tamvincze@freemail.hu

Nem volt a hazai pedagógusképzésnek még egy olyan ága, amely annyi reformon és olyan mélyreható változtatásokon esett át a XX. század második felében, mint a tanítóképzés. Az ötvenes évek végétől a hetvenes évek végéig teljesen átalakult a tanítóképzés iskolarendszerbeli helye, szerkezete és bizonyos mértékig a célrendszere is, miközben az egyes intézmények oktatógárdája csak részben cserélődött ki. Ezek az oktatók – és maguk az intézmények is – nehezen tudták követni a két nagy változás: az 1958-ban elrendelt felsőfokúsítás és az 1974 és 1976 között keresztülvitt főiskolásítás következményeit, nem tudtak gyorsan és flexibilisen idomulni a megváltozott képzés követelményeihez.

Az, hogy más korosztályt kellett tanítani, és más rendszerben kellett foglalkozni a tanítói pályára készülő fiatalokkal (a felsőoktatás nagyobb múltú intézményeiben kialakult munkaformák, tanulmányi keretek szerint), valamint az, hogy az oktatóktól is más összetevőkből álló és más szempontok alapján meghatározott szakmai munkát követeltek, és új szervezeti keretek között kellett dolgozniuk (először szakcsoportokban, majd tanszéki struktúrában), eléggé próbára tette az oktatói gárda „kemény magját”. A keretek teljes és a tartalmak részleges kicserélődése a változásokat averzióval fogadó oktatókat arra indította, hogy még makacsabban ragaszkodjanak az egykori képzős tanári munka során beléjük ivódott eszményekhez, értékekhez. Néhány oktató csak diákként tapasztalta meg a középfokú tanítóképzés sajátos atmoszféráját, de a felsőfokúvá vált intézményekbe tanárként visszakerülve ők is csatlakoztak az 1959 előtti képzős hagyományok, ideálok védelmezőihez. Ez a kisebbség elég sikeresen befolyásolta az újonnan odakerült kollégákat is: egy részüket beoltotta azzal a vággyal, hogy oktatói szerepmegvalósításukat a „régiképzős tanári mentalitáshoz” asszimilálódva alakítsák.

A felsőoktatókkal szemben támasztott követelmények közül a tudományos kutatásba való bekapcsolódásra és a publikálásra is nehezen volt ösztönözhető ez a réteg, amelynek tagjai általában tanári (sőt: nevelői) feladataikat helyezték pajzsként maguk elé, amikor a tudományos teljesítményt kérték rajtuk számon. Az oktatók felemás és kényszeredett alkalmazkodása a megváltozott körülményekhez (amely olykor burkolt ellenállásba is átcsapott) feszültségekkel és ellentmondásokkal terhelte meg a képzés sokszori reformját elszenvedő intézmények belső életét, s éppúgy megnehezítette a felsőoktatásban megszokott oktató-hallgató kapcsolatok bejáratódását a tanítóképzőkben, mint a fiatalabb tanárok beilleszkedését a rendszerbe. Ennek a szinte tudathasadásos helyzetnek a következményeit és jellemzőit kívánom feltárni a tanulmányomban, amelynek forrásbázisát a tanítóképzők 1960-as és 1970-es években egymás között megtartott egyeztetéseiről, tanácskozásairól készített feljegyzések, jegyzőkönyvek, valamint az egykori nyíregyházi Felsőfokú Tanítóképző iratai képezik.

**Szövegértésképesség-fejlesztési folyamat keretei anyanyelv-
pedagógiai nézőpontból: Általános iskola 7-8. osztály**

Zs. Sejtes Györgyi

SZTE Juhász Gyula Gyakorló Általános Iskolája, Szeged

sejtes@gmail.com

Jelen munkát a gyakorlat azon hiánya hívta életre, hogy az általános iskola felső tagozatán a tanulók szövegértési képességének fejlődési üteme lelassul, a hazai, nemzetközi szövegértési képességmérések (OKM, PISA) eredményei sem megnyugtatóak. Mivel az olvasás, szövegértés az élethosszig tartó tanulás, a társadalmi beilleszkedés elengedhetetlen feltétele, fejlesztését az általános iskola felső tagozatán és középiskolában is folytatni kellene még a „multimédiás” világban is. Ennek ellenére a pedagógiai gyakorlat azt mutatja, hogy a szövegértési képesség fejlesztése felső tagozattól nem rendszerszerű, több figyelem irányul a mérésekre, mint a fejlesztési folyamatra. A fejlődés egyik kritikus periódusa a 13–14. életév.

Munkám célja az adott korosztályt érintő, két tanéven át megvalósított szövegértés-képességfejlesztési folyamat tartalmi és szervezeti keretének anyanyelv-pedagógiai aspektusú bemutatása.

A kognitív, funkcionális, pragmatikai elméleti nyelvészeti modellre épülő fejlesztés azon komponenseire fókuszál, amelyek illeszkednek az OKM tartalmi keretére épülő fejlesztési folyamathoz a szociokognitív szempontokat is szem előtt tartó osztálytermi gyakorlat során.

A tartalmi és szervezeti kereteket magába foglaló anyanyelv-pedagógiai megközelítésű munka az alábbi tematikus egységekre épül:

- a) A fejlesztés előzményei: nyelvészeti elméletre épülő szövegértési képességfejlesztő programok a magyar köznevelésben
- b) Az olvasási folyamat osztálytermi környezete szociokognitív megközelítésben
- c) A fejlesztési folyamat szervezeti keretei az osztálytermi gyakorlatban
- d) A 7–8. osztályos szövegértési képességfejlesztő modul egy iskola helyi tantervében
- e) A szövegértési képességet fejlesztő modul tartalma (magyar nyelv 7. évfolyam)
- f) A szövegértési képességet fejlesztő modul tartalma (magyar nyelv 8. évfolyam)
- g) A fejlesztés taneszköze, saját fejlesztésű tananyag
- h) A fejlesztés eredményeinek összegzése.

Munkámat akkor tekintem eredményesnek, ha az összefoglaló képes rendszerben láttatni a szövegértésképesség-fejlesztési folyamatot.

ISBN 978-80-89691-64-7

9 788089 691647